

ΝΙΤΣΕ

Πρόσωπα: Συγγραφέας, Συνθέτης, Ελένη, Ρόζα

ΠΡΩΤΗ ΠΡΑΞΗ

(Στο σαλόνι επαρχιακού σπιτιού ο συγγραφέας, γύρω στα 55, απολαμβάνει την μουσική που παίζει ο νεαρός συνθέτης)

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Υπέροχο! Έξοχο! Λαμπρό!

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Το λέτε αλήθεια;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Είναι ακριβώς το είδος της μουσικής που ταιριάζει στην ιδιοσυγκρασία μου. Την απολαμβάνω. Με ανακουφίζει από όλα αυτά τα καθημερινά κι ασήμαντα της ζωής που με πληγώνουν, αν δεν με κάνουν να βαριέμαι. Ομορφιά, φλόγα, γαλήνη, μέγεθος, υπερχειλίζουσα επινοητικότητα – από την μια. Και από την άλλη; Αρχιτεκτονική χάρη. Ένας μοναδικός συνδυασμός αρετών. Δεν θέλω πλέον να ακούω άλλη μουσική. Η μουσική σου δεν με τέρπει απλώς. Με ανατρέπει, με αναστατώνει, μου δίνει, πώς να στο πω, μια δύναμη που ξέρω ότι ο ίδιος δεν την διαθέτω. «Απεχθάνομαι», όπως έλεγε ο πολύς Γκαίτε, «οτιδήποτε με αγγίζει απλώς, χωρίς να αυξάνει ή να εντείνει την δραστηριότητά μου». Αυτό ακριβώς παθαίνω με την μουσική σου. Με προκαλεί. Σαν να θέλω να πάρω ένα σφυρί και να τα γκρεμίσω όλα γύρω μου και να τα φτιάξω από την αρχή ξανά, όπως πρέπει.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Νομίζω, υπερβάλλετε.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Με ξέρεις να χαϊδεύω αυτιά;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Εγώ είμαι έτοιμος με τις διορθώσεις στο κείμενό σας. Όπως επίσης, πρέπει να σας πω ότι, με την άδειά σας πάντοτε, πήρα την πρωτοβουλία να επιφέρω και ορισμένες αλλαγές ... Κυρίως, εκεί όπου υπάρχουν επαναλήψεις ... Τις αφαίρεσα ή απλώς τις τροποποίησα. Θέλω να πω τις περιττές ... Γιατί υπάρχουν και σκόπιμες επαναλήψεις στο

κείμενό σας, που του δίνουν αυτό το ... ιδιαίτερο στυλ. Αυτές, ξέροντας την βαρύτητα που δίνετε στο στυλ ενός συγγραφέα, κοίταξα να μην τις πειράξω.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Και πολύ καλά έκανες. Αν θα μπορούσα, τρυφερέ μου νέε, να σου δώσω μια συμβουλή ως συγγραφέα που φιλοδοξείς να γίνεις –αν και εγώ, όπως σου έχω πει επανειλημμένα, νομίζω ότι το μέλλον σου βρίσκεται στην μουσική–, θα ήταν να φροντίζεις πάντα το στυλ, να μην σταματάς να το διορθώνεις. Αυτό απλά σημαίνει να διορθώνεις την σκέψη.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Όποτε θέλετε, πάντως, μπορώ να σας δείξω τι έχω κάνει.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όχι απόψε. Νιώθω βαθιά πλήξη. Καταλαβαίνω, βέβαια, εσύ θα 'θελες να ξεμπερδεύεις. Εδώ βαριέται να διορθώνει κανείς τα δικά του κείμενα ... Όχι του άλλου. Βάρβαρο πράγμα, το ξέρω ... Το καλύτερο θα ήταν να 'βρισκα κάνα-δυο πρόσωπα ακόμη να με βοηθάνε. Αλλά, βλέπεις ...

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Αν είναι για το οικονομικό ..., εγώ σας έχω πει, δεν θέλω τίποτε. Ό,τι κάνω για σας, το κάνω με ευχαρίστηση. Άλλωστε, κοντά σας μαθαίνω τόσα πράγματα, που κανονικά θα έπρεπε να σας πληρώνω εγώ. Επομένως, μη διστάζετε ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όχι, όχι δεν πρόκειται γι' αυτό. Είναι ζήτημα επάρκειας. Να, πριν από δυο τρεις μήνες περίπου μου σύστησαν μια κυρία. Καλλιεργημένη, δεν λέω, και ευγενής, αλλά κάθε τόσο ερχόταν να με ρωτάει που δεν «έβγαζε» τι έγγραφα, αν ήταν σωστό να το διορθώσει έτσι ή αν θα έπρεπε να το βάλει αλλιώς, τι εννοώ εδώ, τι θέλω να πω εκεί ... Με ταλαιπωρούσε αφάνταστα. Κι όχι τίποτε άλλο, δεν γινόταν και δουλειά στο τέλος. Μια βδομάδα, κι έκανε ... Πόσες; Δεκαπέντε; Είκοσι σελίδες; Την ρώτησα ποια ήταν η αμοιβή της, και την παρακάλεσα να σταματήσομε. Αλλά και πιο παλιά, με κάποιον άλλο κύριο, συνταξιούχο φιλόλογο, τα ίδια και χειρότερα. Ενώ εσύ ... Θα κάτσεις να κάνεις την δουλειά σου ήσυχα, μόνος σου, και μετά θα 'ρθεις να μου διαβάσεις τι έκανες, θα πούμε δυο-τρεις κουβέντες, κι αυτό είναι όλο. Μπορώ να πω ότι, τελικά, εσύ είσαι ο συγγραφέας των κειμένων μου, κι εγώ, απλώς, ο συντάκτης.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ε να αυτά μου λέτε, και με κάνετε να ντρέπομαι, να θέλω να εξαφανιστώ. Ας μην είχατε το πρόβλημα με την όρασή σας και ... θα σας έλεγα εγώ: θα είχα παραιτηθεί από προσωπικός σας γραμματέας.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Το δυστύχημα, για σένα, γλυκέ μου, είναι ότι βλέπω ακόμη –έστω αμυδρά–, και μπορώ και γράφω τα ορνιθοσκαλισμάτά μου, για να σε ταλαιπωρούν. Η μερική τύφλωσή μου απλώς με ανάγκασε να παρατήσω το βιβλίο. Ο γιατρός μου συνέστησε να σταματήσω να διαβάζω. Μου το απαίτησε αυστηρά. Απειλητικά, θα μπορούσα να πω.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Πω, πω, πόσο σας σκέφτομαι. Εγώ νόμιζα –πέρα, βέβαια, ότι θα πρέπει να έχετε διαβάσει ένα κάρο βιβλία και να έχετε ήδη μαζέψει μέσα σας μια μεγάλη παρακαταθήκη σοφίας που κάλλιστα θα μπορούσατε να την αξιοποιήσετε στα βιβλία σας– ότι ήσασταν απασχολημένος με τα δικά σας κείμενα, και ότι δεν είχατε τον χρόνο για να ασχοληθείτε, όσο, ίσως, θα θέλατε, με το διάβασμα. Δεν ήξερα ότι ... Πράγματι, θα πρέπει είναι φοβερό: να θέλετε να διαβάζετε και να μην μπορείτε.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Μπα, μη νομίζεις. Ουσιαστικά, η απαγόρευση του γιατρού ήταν η αιτία, μπορώ να πω, να ξαναβρώ τον χαμένο εαυτό μου. Γιατί τι άλλο μπορεί να είναι το διάβασμα παρά η υποχρέωση να ακούς άλλους εαυτούς, να υποκύπτεις σιωπηλά στην σκέψη κάποιων άλλων, οι οποίοι, για χίλιους-δυο λόγους, μπορεί να σε παραπλανούν.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Τουλάχιστον, να μην χειροτερέψει η κατάσταση της όρασής σας. Ο γιατρός τι λέει;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Τι να πει κι αυτός. Δεν το καταλαβαίνω και μόνος μου ότι οδεύω προς την ολική τύφλωση; Κάθε μέρα, εδώ και καιρό, μετρώ την ματιά μου, πόσο μακριά φτάνει. Και διαπιστώνω κάθε τόσο ότι διαρκώς κονταίνει. Παλιότερα έβλεπα τον λόφο εκεί απέναντι με το δασάκι και το φυλάκιο στην κορυφή για τους πυροφύλακες. Από ένα σημείο και μετά, όμως, μπορούσα να δω μέχρι τις στέγες των κτηρίων πριν από τον λόφο. Μετά ούτε αυτές. Μόνο τους κήπους και τον ελαιώνα που μεσολαβούν. Τώρα πια μπορώ να δω τα τέσσαρα κυπαρίσσια που χωρίζουν τον κήπο μας από τον διπλανό.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Πέντε. Πέντε κυπαρίσσια.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Α, εσύ λες για το άλλο πιο πίσω και δεξιά. Μμμ; Ε, αυτό δεν το βλέπω καθόλου. Έχει χαθεί πια οριστικά από τον ορίζοντα της όρασής μου, όπως τόσα και τόσα πράγματα, άλλωστε, γύρω μου.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Καλά, δεν το 'πα για να σας στεναχωρήσω. Δεν πρέπει να απογοητεύεστε. Η επιστήμη, το ξέρετε καλύτερα από μένα, κάνει θαύματα στις μέρες μας. Βλέπεις, ανθρώπους που σε άλλες εποχές τους θεωρούσαν ξοφλημένους, σήμερα να ζούνε μια χαρά.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Μα τώρα τι, προσπαθείς να με παρηγορήσεις; Η κατάσταση με την όρασή μου είναι μη αναστρέψιμη. Το ξέρω! Αλλά, σε διαβεβαιώ, δεν έχω κανένα πρόβλημα να αποδεχθώ την επερχόμενη τύφλωσή μου.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Μα δεν είναι τρομερό, να μην μπορείς να δεις τίποτε γύρω σου, χρώματα και σχήματα που σε γοητεύουν, αγαπημένα σου πρόσωπα ...; Εγώ καμιά φορά το βράδυ που, μη μπορώντας να κοιμηθώ, μένω με τα μάτια ανοιχτά και προσπαθώ να τρυπήσω το μαύρο πηχτό σκοτάδι που με τριγυρίζει και να δω πίσω από αυτό, και δεν τα καταφέρνω, μου 'ρχεται με όση δύναμη έχω να πάρω φορά και να πέσω με το κεφάλι πάνω στον τοίχο και να το σπάσω. Όχι να ξέρω ότι δεν θα ξημερώσει ποτέ να δω γύρω μου ... Δεν νομίζω ότι θα τον άντεχα τέτοιο πόνο.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ποτέ μου δεν ένιωσα πιο ευτυχισμένος με τον εαυτό μου από ό,τι τις πιο άρρωστες και πιο οδυνηρές περιόδους της ζωής μου.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Μα αυτό, συγγνώμη, είναι μαζοχισμός.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Απλώς, δεν θα ήθελα με τίποτε να είμαι ένας χαζοχαρούμενος μεσήλικας. Να συμβαίνουν ανεπαίσθητα ένα σωρό πράγματα γύρω μου και μέσα μου, κι εγώ να τα προσπερνάω ανυποψίαστος σφυρίζοντας αδιάφορα.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Μπορεί έτσι, όμως, να είναι και καλύτερα. Γιατί να σκαλίζεις πράγματα που σε ενοχλούν. Να ζεις ανώδυνα. Αυτό δεν είναι η ευτυχία;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όχι για μένα, πάντως. Σκέψεις που κυλάνε μέσα μου χωρίς αντιστάσεις και κλυδωνισμούς, ανεπαίσθητες, ατάραχες δεν τις χρειάζομαι. Και γενικά θα έλεγα, δεν μας ταιριάζουν. Δεν είμαστε μηχανές αντικειμενικής μέτρησης και καταγραφής με κατεψυγμένα σπλάχνα. Οφείλομε, σαν τις μητέρες που γεννάνε τα παιδιά τους με πόνο, να γεννάμε κι εμείς τις σκέψεις μας με πόνο: να τους δίνουμε όσο αίμα, καρδιά, φωτιά, πάθος, βάσανο ... έχομε.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Αν, όμως, μπορείς να αποφύγεις τον πόνο ..., γιατί. Ειλικρινά, μου είναι ακατανόητος ο ενθουσιασμός σας αυτός για τον πόνο, για κάτι που δεν κάνει τίποτε άλλο παρά να μας πληγώνει.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Και βέβαια ο πόνος πληγώνει. Αυτή είναι η ουσία του. Αλλά αυτό δεν θεωρώ ότι αποτελεί επιχείρημα εναντίον του πόνου. Μέσα στον πόνο ακούω την φωνή του καπετάνιου «Μάζεψε τα πανιά!». Και σπεύδω να ανταποκριθώ στην εντολή του, γιατί διαφορετικά πάει χάθηκα, θα με καταπιεί ο ωκεανός. Ο πόνος, καλέ μου, είναι ο δάσκαλος της μεγάλης υποψίας, εκείνος που μας κρατάει στην τσίτα μήπως συμβαίνει κάτι που δεν το έχουμε πάρει είδηση. Έρχεται πάντα με ένα καμπανάκι κτυπώντας το, για να μας επιστήσει την προσοχή μήπως κάτω από την φαινομενική ησυχία των πραγμάτων κρύβεται κάτι ύποπτο, που, αν το προσπεράσουμε, μπορεί εξαιτίας του μετά να έλθουν τα πάνω κάτω. Ο πόνος, ο μακρόχρονος, αργός πόνος, ο πόνος που πάει με το πάσο του κι εμείς καιγόμαστε μέσα του σαν τα χλωρά κλαριά, μας αναγκάζει να πάμε κάτω από την επιφάνεια και, αν είναι δυνατόν, να φτάσουμε ως τα έσχατα βάθη μας, και να απεκδυθούμε κάθε εμπιστοσύνη, καθετί καλοκάγαθο, καθετί που ρίχνει πέπλο, καθετί ήπιο, καθετί μετριοπαθές –όλα αυτά, τέλος πάντων που στήσαμε πάνω τους την πρόσκαιρη και απατηλή ευτυχία μας.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Και νομίζετε ότι έτσι, πηγαίνοντας σώνει και καλά με την υποψία του πόνου να τα γκρεμίσουμε όλα, θα είμαστε καλύτερα;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Δεν ξέρω αν ο πόνος μας κάνει καλύτερους –βαθύτερους, πάντως: ναι. Να 'σαι σίγουρος γι' αυτό.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Άρα, συμπέρασμα: στόχος μας πρέπει να είναι ο πόνο, να επιδιώκομε με κάθε τρόπο να πονάμε. Διαφορετικά ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ποιος το λέει αυτό;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Εσείς. Τώρα μόλις δεν μου είπατε ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Πριν από λίγο μου έδωσες μια γεύση από το καινούριο σου έργο. Υπέροχο, οφείλω για άλλη μια φορά να ομολογήσω! Φαντάζομαι μέχρι να το γράψεις πόσο θα πάλεψες, πόσο θα μάτωσες, πόσο θα πόνεσες. Το ίδιο και κάθε αξιόλογος δημιουργός. Είναι υποχρεωμένος, ώσπου να δώσει την τελική μορφή στο δημιούργημά του, να περάσει δια πυρός και σιδήρου –δύσκολα. Κανένας δεν ευχαριστείται ούτε διασκεδάζει κατά την διαδικασία της δημιουργίας, όπως συμβαίνει, ας πούμε, όταν απολαμβάνουμε μια βαρκάδα το δειλινό. Η βαρκάδα είναι ανώδυνη, επειδή είναι απλώς μια βαρκάδα και τίποτε παραπάνω, γιατί μπορεί να την απολαύσει ο οποιοσδήποτε χωρίς να χρειαστεί να κάνει τίποτε –αρκεί να μπει στην βάρκα, και η απόλαυση θα 'ρθει μόνη της. Δεν είναι ότι θέλομε εσύ, εγώ ή οποιοσδήποτε άλλος δημιουργός να πονάμε. Ούτε η μάνα που πονάει την ώρα της γέννας θέλει να πονάει. Αλλά έτσι είναι, πώς να το κάνουμε, αυτό είναι το πεπρωμένο της δημιουργίας. Είμαστε υποχρεωμένοι, από την στιγμή που η δημιουργία, όπως η γέννα, είναι συνυφασμένη με τον πόνο, να πονάμε. Και μάλιστα τον ίδιο πόνο που τον ζήσαμε μια φορά θα τον ζήσομε ξανά και ξανά –άπειρες φορές.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Άπειρες φορές, πώς, δηλαδή ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Να, ένας δαίμονας εδώ μέσα μου, βαθιά στα σπλάχνα μου, μου φέρνει τα δυσάρεστα νέα ότι θα πρέπει όλα, μα όλα, και τα ευχάριστα και τα επώδυνα, να τα περάσομε ξανά –κι όχι μια φορά, αλλά αμέτρητες φορές ακόμα. Τίποτε δεν θα είναι καινούριο. Ο κάθε πόνος και η κάθε ηδονή και η κάθε σκέψη και ο κάθε αναστεναγμός ..., όλα πρέπει να ξανάρχονται πάντα ... κι όλα με την ίδια σειρά, κι όλα ακολουθώντας την ίδια συνέχεια. Η αιώνια κλεψύδρα της ανθρώπινης ύπαρξης θα στριφογυρίζει ξανά και ξανά – και μαζί κι εσύ, κόκκε της σκόνης, και οι άλλοι κόκκοι της σκόνης, εγώ, αυτός, ο άλλος ... όλοι μας ανεξαιρέτως. Κανένας και τίποτε δεν πρόκειται να ξεφύγει από την αιώνια επιστροφή.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Κι αυτό που λένε ότι όλα εδώ κάποτε θα τελειώσουν, και θα οδηγηθούμε σε τόπο σκιερό, ένθα απέδρα πάσα οδύνη, λύπη και στεναγμός και θα εξαλειφθεί εκεί από τον Θεό παν δάκρυον από των οφθαλμών και ο θάνατος ουκ έσται έτι, ούτε πένθος ούτε κραυγή ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Αυτά είναι για τους πιστούς, για όσους πιστεύουν ότι υπάρχει ο Θεός που έφτιαξε τον κόσμο αυτόν έτσι πρόχειρα, για να τον αντικαταστήσει μετά μόνιμα –ποιος ξέρει πότε– με κάποιον άλλο ιδανικό κόσμο. Υπομονή μόνο να έχομε, λέει η θρησκεία μας, και θα πάμε εκεί να ησυχάσομε μια και καλή. Εγώ, όμως, αγαπητέ, έχω πάψει εδώ και πολλά χρόνια να πιστεύω. Αυτός ο κόσμος που βλέπομε και ζούμε υπάρχει μόνο, και συνεχώς θα επαναλαμβάνεται –χωρίς τελειωμό. Η αιώνια επιστροφή!

(Χτυπάει το κουδούνι)

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Περιμένετε κανένα;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Τέτοια ώρα ... Περίεργο. Μπορείς να ανοίξεις;

(Ο συνθέτης φεύγει και επιστρέφει ύστερα από λίγο με μια μεσόκοπη κυρία που κρατάει ένα σακ βουαγιαζ)

ΚΥΡΙΑ: Καλησπέρα.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ελένη, εσύ; Εσύ είσαι, Ελένη;

ΚΥΡΙΑ: Ε, βέβαια, τώρα πια δεν μας γνωρίζεις.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όχι, όχι ... Απλώς έπεφτε το φως αντίθετα ... Δεν βλέπω πια και καλά ... Έπειτα, να σου πω την αλήθεια, δεν σε περίμενα ...

ΕΛΕΝΗ: Το κατάλαβα από τον τόνο της φωνής σου. Έδειχνες τόσο έκπληκτος που ήρθα.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Μα μου είχες πει ότι θα ερχόσουν τον άλλο μήνα.

ΕΛΕΝΗ: Και, λοιπόν, είναι τόσο κακό που ήρθα νωρίτερα να δω τον αδελφό μου;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Δεν είπα αυτό. Η μητέρα πώς είναι.

ΕΛΕΝΗ: Τα ίδια, όπως την ξέρεις. Πάντα βρίσκει έναν λόγο, για να μουρμουρίζει και να παραπονιέται. Έκανα δυο παιδιά, λέει, και δεν έχω κανένα κοντά μου. «Μα και τώρα», της λέω, «που γύρισα και είμαι μαζί σου, πάλι δεν είσαι ευχαριστημένη. Το ένα δεν σου αρέσει, το άλλο σου ξινίζει. Αλλά να δούμε πάλι, τι θα λες, όταν φύγω;».

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Τι, θα ξαναφύγεις;

ΕΛΕΝΗ: Ναι, βέβαια. Πρέπει να πάω πάλι στην Αμερική. Μετά τον θάνατο του Παύλου έφυγα άρον-άρον, αφήνοντας πίσω ένα σωρό εκκρεμότητες. Δεν μπορούσα, όμως, να μείνω άλλο. Χωρίς εκείνον ..., τι να έκανα Μπορεί να μην ήμασταν πολλά χρόνια παντρεμένοι, αλλά είχαμε δεθεί. Πέρα από όσα μου πρόσφερε σε προσωπικό επίπεδο, ήταν ο δάσκαλός μου, αυτός που μ' έμαθε να ξεχωρίζω ό,τι είναι ευγενές και αξίζει από το ευτελές και το χυδαίο.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Με άλλα λόγια ήταν εκείνος που σε εισήγαγε για τα καλά στον ρατσισμό.

ΕΛΕΝΗ: Τον κακό σου τον καιρό.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ψέματα είναι; Είχες βέβαια και η ίδια μια ροπή προς την ιδεολογία του εθνικισμού, αλλά ο άντρας σου φρόντισε να σου την καλλιεργήσει –με άκραν επιτυχία, οφείλω να πω.

ΕΛΕΝΗ: Τα ξέρω ότι δεν τον συμπάθησες ποτέ. Αν, μάλιστα, σου περνούσε κι από το χέρι, δεν θα άφηνες να παντρευτούμε.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όχι πες μου, θα δεχόσουνα εδώ μέσα εσύ ποτέ έναν μαύρο ή έναν Εβραίο ή έναν Φιλιπινέζο;

ΕΛΕΝΗ: Θεός, φυλάξοι. Αλλά κι εσύ, που θέλεις να μου κάνεις τον υπεράνω, τα ίδια δεν υποστηρίζεις; Πόσες φορές δεν μου είπες –και μην μου το αρνηθείς, γιατί έχω τα γράμματά σου που λες– ότι η ανθρωπότητα πρέπει να εξαγνιστεί, να κυριαρχήσουν οι δυνατοί και εξαφανιστούν οι ανήμποροι. Τι τους θέλομε τους ζητιάνους, τους κακομοίρηδες και τους ασθενείς. Το να συνεχίζει να φυτοζωεί κανείς εξαρτημένος λιπόψυχα από γιατρούς και πρακτικές, καθώς έχει χαθεί γι' αυτούς το νόημα της ζωής, το δικαίωμά τους να ζουν ...

-Ναι, ναι, αυτά μου επαναλάμβανες- πρέπει να προκαλεί αυτός την βαθιά περιφρόνησή μας. Για όλες τις περιπτώσεις -όχι μόνο για τους αρρώστους, αλλά και για τους επαίτες, και για τους ανάπηρους και για όλους που δεν είναι σε θέση να ζουν αξιοπρεπώς- οφείλομε, μου 'λεγες, να διαμορφώσουμε μια καινούρια ευθύνη απέναντί τους, που να δικαιολογεί και να απαιτεί την ανενδοίαστη απώθησή τους από μας και το παραμέρισμα εκ μέρους μας της εκφυλισμένης ζωής. Βγαίνοντας από την μέση όλοι αυτοί οι πάσχοντες, αυτό θα ήταν, τελικά, κατά την γνώμη σου, καλό για όλους μας - και για τους ίδιους, να μην ταλαιπωρούνται εκλιπαρώντας λίγη βοήθεια, και για μας, να μην μπερδεύονται στα πόδια μας. Τι, αυτά δεν μου 'λεγες;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Α, εδώ, θα μου επιτρέψετε, κάνετε λάθος ... Συγνώμη που παρεμβαίνω, αλλά ότι ο αδελφός σας είναι ρατσιστής, δεν θα το έλεγα ποτέ.

ΕΛΕΝΗ: Εσύ τι είσαι;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Συνεργάτης. Στενός συνεργάτης μου. Δίχως αυτόν δεν θα μπορούσα να εκδώσω τίποτα πλέον.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Αν τολμώ και παίρνω τον λόγο, είναι γιατί έχω προσωπική εμπειρία για τα αισθήματα που τρέφει ο αδελφός σας για συνανθρώπους μας που τυχαίνει να ανήκουν σε διαφορετικές από μας φυλές. Αυτόν τον καιρό, πρέπει να σας πω, γράφω μια όπερα.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ (στην Ελένη): Εξαιρετική, οφείλω να πω. Πρόκειται, μπορώ να σου αποκαλύψω, για λαμπρό συνθέτη. Σύντομα, προβλέπω, ο κόσμος θα μιλάει με ενθουσιασμό για το απaráμιλλο μουσικό ταλέντο του.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ (Στον συγγραφέα) Ευχαριστώ ... (Στην Ελένη) Ξέρετε ποιος μου έχει γράψει το λιμπρέτο; Ένας νέος ποιητής, εβραϊκής καταγωγής. Και ξέρετε ποιος μου τον συνέστησε; Ο αδελφός σας. Μου έδωσε τα ποιήματά του λέγοντάς μου: «διάβασέ τα, και θα δεις. Αν αυτός ο ποιητής δεν είναι ιδιοφυΐα, ε τι να πω ... δεν ξέρω πια τι σημαίνει ιδιοφυΐα. Νομίζω ότι θα είναι ευτυχής συγκυρία να συνεργαστείς μαζί του». Πιστεύετε ότι ένας ρατσιστής θα μπορούσε να βάλει την τέχνη και το ταλέντο πάνω από την φυλή;

ΕΛΕΝΗ: Ο αδελφός μου, επειδή τυχαίνει να τον ξέρω πολύ καλύτερα από σένα, τα συνηθίζει αυτά. Είναι αλλοπρόσαλλος. Εκεί που σου λέει αυτό, υποστηρίζει αμέσως μετά

κάτι διαφορετικό. Πόσες φορές δεν σκεφτήκαμε με την μάνα μου να τον πάμε να τον δει κανέναν γιατρό; ... Μην εκπλαγείς, αν αύριο στα καλά-καθούμενα αρχίζει να σου βρίζει αυτόν τον λεχρίτη, τον εβραίο ποιητή ...

(Φεύγει η Ελένη παίρνοντας μαζί της το σακ βουαγιαζ)

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Δεν την αντέχω πια. Μου είναι τόσο ανυπόφορο να ακούω την απαίσια φωνή της. Το ίδιο και την μάνα μου, την έξυπνη. Όταν κοιτάω μέσα μου και βλέπω τα πιο ευτελή ένστικτά μου και τα πιο ποταπά κίνητρά μου, μού 'ρχονται στο μυαλό μου αμέσως η αδελφή μου και η μάνα μου. Πώς μπορώ να λέω ότι έχω εγώ συγγένεια με τα τέρατα αυτά. Είναι σαν να απαξιώνω τον εαυτό μου. Η μοναδική μου ένσταση, να ξέρεις, στην αιώνια επιστροφή, όσο βαθιά κι αν πιστεύω σε αυτήν, είναι πάντα αυτές: η αδελφή μου και η μάνα μου. Τρέμω στην αβυσσαλέα σκέψη ότι, όπως όλα στον κόσμο θα επιστρέφουν ξανά και ξανά, θα είμαι υποχρεωμένος να ξαναβρίσκω πάντοτε μπροστά μου και τα υποκείμενα αυτά. Πρέπει να το πάρω απόφαση: δεν θα γλιτώσω ποτέ από δαύτες.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Δεν ξέρω ... τι να πω ... Αδελφή σας, βέβαια, είναι ..., αλλά τέτοιο μίσος εναντίον σας, ούτε παρατημένη ερωμένη σας να ήταν. Και πώς να αντιδράσετε εσείς, βέβαια, σε μια τέτοια, ανοίκεια συμπεριφορά.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Τίποτα. Απλώς, πρέπει να το αποφασίσω: όσο μου επιτίθεται αυτή, εγώ να κοιτώ αλλού. Αυτή από δω και πέρα ως είναι η μόνη –και αποτελεσματική, θέλω να πιστεύω– άρνησή μου.

(Επιστρέφει η Ελένη)

Να την πάλι ...

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Η αιώνια επιστροφή!

ΕΛΕΝΗ: Μπορείς να μου πεις πού θα κοιμηθώ; Το ένα δωμάτιο, το μπροστινό, είδα ότι είναι κατελημμένο ...

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ειλικρινά, δεν φανταζόμουν την αιώνια επιστροφή να κινείται με τόση ταχύτητα. Κάποιος ή κάτι που εξαφανίζεται, να ξαναγυρίζει μπροστά μας τόσο γρήγορα.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Μα είναι και το άλλο δωμάτιο. Μπορείς να κοιμηθείς εκεί.

ΕΛΕΝΗ: Κι εσύ;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Εμένα, άσε με. Μην σε νοιάζει.

ΕΛΕΝΗ; Τι νομίζεις, σαν κι σένα είμαι εγώ; Να υποφέρει ο αδελφός μου και να μην με ενδιαφέρει τι θα γίνει; Εγώ έχω αισθήματα. Νιώθω, κάθε φορά που κάποιος δικός μου υποφέρει, ένα δάγκωμα στην συνείδησή μου ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Δάγκωμα στην συνείδηση! Ας γελάσω. Είναι σαν το δάγκωμα της πέτρας από τον σκύλο –μια σκέτη ανοησία.

ΕΛΕΝΗ: Πέθανε ο άντρας μου, κι ούτε ενδιαφέρθηκες να μάθεις τι θα γίνω.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Άκουσα ότι ... αυτοκτόνησε.

ΕΛΕΝΗ: Και λοιπόν; Αυτή είναι όλη σου η έγνοια; Μη μου πεις ότι σε απασχολεί τόσο πολύ η ζωή του άλλου; Δεν σε είδα ποτέ να ενδιαφέρεσαι πραγματικά, πέρα από το δικό σου τομάρι, για κανέναν άλλο: για την μάνα μας, για μένα, για τις θείες μας που τόσο μας στάθηκαν μετά τον θάνατο του πατέρα ...

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Δεν νομίζω ότι έχετε δίκιο. Ξέρετε πόσο μου έχει συμπαρασταθεί εμένα;

ΕΛΕΝΗ: Εσύ να κάτσεις στ' αβγά σου. Μπορεί να σε ανάγκη εσένα ... και να σου φέρεται αλλιώς. Χωρίς εσένα, βλέπεις, δεν θα μπορούσε να εκδώσει τίποτε. Το συμφέρον είναι μεγάλο πράγμα. Όχι σαν και μένα τον βλάκα ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όλοι, ο καθένας μας με τον δικό του τρόπο, προσπαθούμε να επιβληθούμε ο ένας πάνω στον άλλο. Ίδια φάρα είμαστε όλοι: κι εσύ κι εγώ κι η μάνα μας κι ο μακαρίτης ο άντρας σου και ο νεαρός συνθέτης μας εδώ ... Η φύση δεν κάνει διακρίσεις. Όλους το ίδιο μας έφτιαξε. Πέρα από την ζωή και την θέληση στον καθένα μας να ζει, μας εφοδίασε με αυτό που θα έλεγα θέληση για δύναμη, που είναι κάτι πιο ουσιαστικό και ανώτερο και από την ζωή μας. Ζούμε όχι για να ζούμε, αλλά για να κυριαρχήσουμε ο ένας πάνω στον άλλο. Το καταλαβαίνεις; Σε κάθε σχέση που δημιουργούμε με τον άλλο η τελική επιδίωξή μας, ομολογημένη ή ανομολόγητη, είναι πώς θα του επιβάλουμε την παρουσία μας. Όπως στον έρωτα: νομίζουμε ότι υπάρχουμε για τον άλλο, αλλά στην πραγματικότητα θέλουμε να κυριαρχήσουμε επάνω του. Ή όπως όταν δίνουμε δώρα: υποτίθεται ότι τα προσφέρουμε στους αποδέκτες τους για να τους ευχαριστήσουμε, αλλά η αλήθεια είναι ότι το κάνουμε για να τους υποχρεώσουμε, να τους δεσμεύσουμε. Η ζωή και οτιδήποτε άλλο δημιουργούμε σε αυτήν δεν είναι παρά ένα μέσο για να αυξήσουμε την δύναμή μας. Πόσοι γύρω μας, αλήθεια, κοίτα, διακινδυνεύουν ή και θυσιάζουν ακόμη την ζωή τους, μόνο και μόνο επειδή θέλουν να υπερισχύσουν των άλλων.

ΕΛΕΝΗ: Να τον, άρχισε πάλι τις φιλοσοφίες του.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όχι, αγαπητή μου, αυτή είναι η πραγματικότητα. Η θέληση για δύναμη είναι ριζωμένη παντού στην φύση, σε κάθε ον –τόσο βαθιά ριζωμένη μάλιστα, που τίποτε δεν μπορεί να την σταματήσει.

ΕΛΕΝΗ *(τραγουδώντας ένα παιδικό τραγούδι που το λέγανε όταν ήταν μικρά παιδιά)*

Τίποτα, τίποτα δεν με σταματά

Προσπερνάω πάντα θαρρετά.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: *(Συνεχίζοντας το ίδιο τραγούδι)*

Μίλα μου, μίλα μου, μη με λησμονάς

Είμαι δίπλα σου μη με παρατάς ...

Η καημένη η θεία η Βενετία. Όσο σκληρή και δύστροπη κι αν ήταν, της άρεσε και να τραγουδάει ... και να χορεύει ...

ΕΛΕΝΗ: Και να μας μαθαίνει κι εμάς ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ναι ... Πες, μου, όμως, θυμάσαι τον Κυριάκο, τον φίλο μου; Στο Δημοτικό ...

ΕΛΕΝΗ: Α, λες τον γιο του κυρίου Σοφοκλή, που δούλευε στα νταμάρια. Ε;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ακριβώς. Ο κύριος Σοφοκλής είχε ένα ποδήλατο, για να πηγαίνει στην δουλειά. Δεν ξεχνώ που κάθε Σάββατο, που σχολάγε νωρίς το απόγευμα, ερχόταν στην γειτονιά και μας έβαζε με την σειρά, έναν-έναν τους πιτσιρικάδες, στο ποδήλατο, να μας κάνει βόλτα. Τι καλός άνθρωπος! Να 'ναι καλά όπου είναι. Μια φορά, καθώς με έκανε βόλτα με το ποδήλατο, πετάχτηκε στις ρόδες ξαφνικά μια γάτα και την χτύπησε. Τρόμαξα, νόμισα ότι την σκότωσε, καθώς την είδα να φεύγει παραπατώντας και να χάνεται στο σούρουπο. «Μην φοβάσαι», μου 'πε, «οι γάτες είναι εφτάψυχες», και μου διηγήθηκε που κάποτε στο νταμάρι, καθώς είχαν σταματήσει οι εργάτες για να ξεκουραστούν και να φάνε το μεσημέρι, εμφανίστηκε από το πουθενά κάποια γάτα και πως ένα από τα σκυλιά που είχανε για φύλακες χίμηξε καταπάνω της να την κατασπαράξει. Η γάτα έτρεξε να γλυτώσει κι έφτασε ως το χείλος του γκρεμού με τον σκύλο πίσω της σε απόσταση αναπνοής. Και τι νομίζεις ότι έγινε τότε; Η γάτα, για να σωθεί, βούτηξε στον γκρεμό.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Κι ο σκύλος;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Κι αυτός μαζί της από πίσω. Πέφτοντας, όμως, στον γκρεμό, το κεφάλι του έγινε θρύψαλα κτυπώντας πάνω στα βράχια. Κανονικά, αν μετρούσε μέσα του περισσότερο η ζωή, θα 'πρεπε να μην ακολουθήσει την γάτα. Η θέληση για δύναμη, όμως, το πάθος του να επικρατήσει πάνω στον εχθρό του, τον έσπρωξε να πηδήξει στον γκρεμό αδιαφορώντας για την ζωή του.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Και η γάτα;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Αυτή ... σαν αιλουροειδές, σώθηκε. Την είδαν, όπως μου είπε ο πατέρας του Κυριάκου, να ψάχνει κουτσαίνοντας κάπου να κρυφτεί.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Πάντως, βγήκε νικήτρια.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ναι, βέβαια.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Θέλησε να νικήσει και νίκησε. Ε;

ΕΛΕΝΗ: Θα μπορούσε, όμως, και να 'χε σκοτωθεί. Όπως ο σκύλος, που, επίσης, ήθελε να νικήσει, να κατασπαράξει την γάτα, αλλά βρήκε τραγικό θάνατο.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Άρα η θέληση για δύναμη, που έχει μέσα του το κάθε ον στον κόσμο μας, είναι εκείνη που καθορίζει τελικά την μοίρα του: καλή ή κακή –δεν έχει σημασία.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Θέλεις ένα όνομα για τον κόσμο μας; Μια λύση για όλα τα αινίγματά του; Ο κόσμος αυτός είναι η θέληση για δύναμη –και ουδέν πέραν τούτου. Το καθετί γύρω μας, όπως κι ο καθένας από μας, είναι αυτή η θέληση για δύναμη –και τίποτε άλλο.

ΕΛΕΝΗ: Γι' αυτό και συ, λοιπόν, υπακούοντας στην θέληση για δύναμη μέσα σου, δεν ενδιαφέρεσαι για κανέναν άλλο πέρα από τον εαυτό σου.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όπως και συ, βέβαια.

ΕΛΕΝΗ: Εγώ;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Πρόσεξε, άλλο πράγμα είναι να θέλεις να επιβληθείς στον άλλο, κι άλλο ο τρόπος που επιλέγεις για να ικανοποιήσεις την θέλησή σου για δύναμη. (Στον *συνθέτη*) Να, η όπερα, που γράφεις τώρα, αναφέρεται στην σύγκρουση μεταξύ ενός νεαρού Εβραίου, που είναι ερωτευμένος με μια νεαρή Ινδή, και του πατέρα της, ο οποίος αντιδρά στην σχέση αυτή. Είναι ένας αγώνας να κυριαρχήσει ο ένας πάνω στον άλλο: ο ένας να κρατήσει την κόρη του, κι ο άλλος να την πάρει. Έτσι δεν είναι; Ο Ινδός, στο τέλος, για να διαλύσει τον δεσμό της κόρης του με τον Εβραίο ... Πες, τι κάνει;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Πηγαίνει και κρεμιέται μπροστά στην πόρτα του εραστή της κόρης του. Ο νεαρός Εβραίος μόλις βλέπει, βγαίνοντας το πρωί από το σπίτι του, κρεμασμένο τον Ινδό συγκλονίζεται. Οι τύψεις που νιώθει τις επόμενες μέρες δεν τον αφήνουν να ησυχάσει, και

αποφασίζει να φύγει με δάκρυα στα μάτια μακριά, εγκαταλείποντας περίλυπη την αγαπημένη του.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Τελικά ποιος είναι ο νικητής στην ιστορία αυτή;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ο Ινδός, βέβαια.

ΕΛΕΝΗ: Ο Ινδός;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ήθελε να τους χωρίσει, και τους χώρισε.

ΕΛΕΝΗ: Ναι, αλλά αυτό του στοίχισε την ζωή.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Και λοιπόν; Για θυμήσου τον σκύλο στο νταμάρι που σου 'πα. Αυτό που μετράει περισσότερο δεν είναι η ζωή, αλλά η θέληση για δύναμη. Η ζωή είναι ένα μέσο για να ικανοποιήσομε την θέλησή μας για δύναμη, κι έτσι την χρησιμοποίησε κι ο Ινδός. Ασφαλώς και θα μπορούσε να διαλέξει αυτός κάποιον άλλο τρόπο να ικανοποιήσει την θέλησή του για δύναμη, για να χωρίσει τον Εβραίο από την κόρη του. Θα μπορούσε να απειλήσει τον Εβραίο ή να τρομοκρατήσει την κόρη του ή δεν ξέρω τι άλλο ... Έκρινε, όμως, ότι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος ήταν να αυτοκτονήσει προκαλώντας, έτσι, τέτοιες τύψεις στον Εβραίο που να εγκαταλείψει αυτός την κόρη του. Όπως, ίσως κι ο άντρας σου ... Μπορεί να αυτοκτόνησε για να ...

ΕΛΕΝΗ: ... για να, τι. Τον έβαλαν καλά-καλά στα αίματα να οργανώσει μια εταιρεία που θα μπορούσε να έχει ουσιαστική παρέμβαση στην κοινωνία, να την αλλάξει, να καθαριστεί από όλα τα ποταπά και σιχαμερά υποκείμενα ... Δανείστηκε, για να οργανώσει την εταιρεία αυτή, και κανένας, όταν ξεπηδούσαν ένα- ένα τα προβλήματα, δεν του συμπαραστάθηκε. Τον έπνιξαν τα χρέη ..., και να το αποτέλεσμα. Αυτοκτόνησε από αηδία.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Μήπως η θέληση για δύναμη ήταν εκείνη που τον οδήγησε στην απόφασή του αυτή;

ΕΛΕΝΗ: Μα τι λες τώρα, πάλι;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Πώς τα κατάφερε ο Ινδός να πετύχει αυτό που ήθελε; Μμμ; Προκαλώντας με τον θάνατό του τύψεις στον ανταγωνιστή του. Πιθανόν κι ο άντρας σου με τον θάνατό του να ήθελε να προκαλέσει τον οίκτο σε όσους του γύρισαν την πλάτη και να τους κάνει, έτσι, να μετανιώσουν, να υποφέρουν, να καταλάβουν το λάθος τους απέναντί του και να γονατίσουν μπροστά του. Ο οίκτος εδώ κι αιώνες έχει χρησιμοποιηθεί σαν ισχυρό όπλο, για να ικανοποιεί κανείς την θέλησή του για δύναμη. Κι εσύ, ακολουθώντας την παμπάλαια αυτή μέθοδο, το ίδιο δεν προσπαθείς να κάνεις εις βάρος μου;

ΕΛΕΝΗ: Είχες δεν είχες, σε μένα κατέληξες πάλι, στο εξιλαστήριο θύμα. Τι θέλω και μιλάω εγώ μαζί σου. Κάθε φορά κάνω το ίδιο λάθος. Νομίζω πως έχω έναν αδελφό, που μπορώ να του ανοίξω την καρδιά μου ..., να του πω τα προβλήματά μου. Ξέρεις τι δυσκολίες αντιμετωπίζει μια γυναίκα μόνη, που είχε την ατυχία να χάσει τον άντρα της, που το μόνο που της άφησε ήταν χρέη και υποχρεώσεις ... Αλλά τι ανάγκη έχεις εσύ. Μια ζωή τον εαυτούλη σου ... Σε στείλαμε να σπουδάσεις, να γίνεις άνθρωπος ... κι από τότε ... Μόνο σαν επισκέπτη σε βλέπομε ή αν τύχει κι έλθομε να σε δούμε εμείς.

(Φεύγει ο συγγραφέας)

Ε, βέβαια, δεν σ' αρέσει να τ' ακούς. *(Στον συνθέτη)* Τον είδες; Έβαλε το κεφάλι κάτω και ... κοψ' το λαιμό σου, σου λέει ... Κι όχι τίποτε άλλο εγώ πρέπει να πάω πάλι στην Αμερική να τακτοποιήσω ένα σωρό ζητήματα μετά τον θάνατο του συζύγου μου. Με τι λεφτά;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Μη νομίζετε, όμως, και τα οικονομικά του αδελφού σας δεν είναι ανθηρά.

ΕΛΕΝΗ: Παλιότερα, το ξέρω. Αλλά άκουσα ότι τελευταία οι πωλήσεις των βιβλίων του έχουν αυξηθεί. Εγώ προσπάθησα να επικοινωνήσω με τον εκδότη του να δω τι γίνεται, αλλά δεν μπόρεσα να βγάλω άκρη. Στην αρχή μου είπανε δεν μας έχουν έλθει ακόμη από τα βιβλιοπωλεία οι αριθμοί των πωλήσεων, μετά μου είπανε να κοιτάξουν στο λογιστήριο ... Τέλος πάντων, κατάλαβα ότι δεν ήθελαν να μου πουν. Εσύ, θα πρέπει να ξέρεις. Στενός συνεργάτης του είσαι ...

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Μπα, πού να ξέρω. Δεν μ' ενδιαφέρει κιόλας.

ΕΛΕΝΗ: Θα μπορούσες, όμως, να μάθεις.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Μα, ξέρετε, δεν είναι η δουλειά μου. Έπειτα δεν το θεωρώ σωστό, να χώνω την μύτη μου σε προσωπικές του υποθέσεις. Άλλο να μου 'λεγε κάτι ο ίδιος. Τότε ευχαρίστως ...

ΕΛΕΝΗ: Στο ζητώ, όμως, να μάθεις εγώ.

(Μπαίνει ο συγγραφέας κρατώντας τις πιτζάμες του, ένα μαξιλάρι κι ένα σετ σεντόνια)

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: *(στην Ελένη)* Μπορείς, όποτε θέλεις, να πας να κοιμηθείς ... Το δωμάτιο είναι ελεύθερο.

ΕΛΕΝΗ: Μην μου πεις ότι ξεσηκώθηκες εσύ, για να κοιμηθώ εγώ ... Θα μπορούσα να κοιμηθώ εδώ στον καναπέ. Αν ήξερα, μάλιστα, ότι είχες φιλοξενούμενο, δεν θα 'ρχόμουνα ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όλα καλά! Πολλές φορές κοιμάμαι στον καναπέ. Μην ανησυχείς, λοιπόν.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΑΞΗ

(Μετά δυο-τρεις μήνες, στο σπίτι μιας νεαρής φοιτήτριας, της Ρόζας, η οποία υποδέχεται τον Συνθέτη που υποβαστάζει τον Συγγραφέα, του οποίου η όραση έχει επιδεινωθεί)

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: *(βοηθώντας τον συγγραφέα πού να κατευθυνθεί)* Από δω ... Έτσι μπράβο ... από δω πάλι ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Να αφήσω μόνο κάπου την ομπρέλα.

ΡΟΖΑ: Παρακαλώ, δώστε μου την. Εσύ; Η δική σου ομπρέλα;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Δεν έχω. Προτιμάμε όταν βγαίνομε να περπατήσομε και βρέχει να χρησιμοποιούμε μια ομπρέλα. Είμαστε, έτσι, πιο κοντά ο ένας στον άλλο. Έπειτα η ομπρέλα αυτή είναι από τις μεγάλες και καλύπτει άνετα δυο άτομα.

ΡΟΖΑ: Πείτε μου, τι να σας προσφέρω. Καφέ, τσάι; Τπάρχει, επίσης, πολύ ωραίο λικέρ βύσσινο. Μου το έστειλαν από το σπίτι. Παραγωγή της μητέρας μου.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ως προς εμένα, όχι, ευχαριστώ.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ούτε εγώ, καρδούλα μου, αν και πρέπει να ομολογήσω ότι το λικέρ της μάνας σου είναι καταπληκτικό.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Άλλωστε δεν ήρθαμε για πολύ ...

ΡΟΖΑ: Παλιόκαιρος, ε; Μήπως θα 'πρεπε να κανονίζαμε να ερχόσασταν μια άλλη φορά.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ε, από δω και πέρα πια τι να περιμένει κανείς. Μπήκαμε σχεδόν στον χειμώνα. Αν και νομίζω, όπου να 'ναι θα σταματήσει να βρέχει, και η επιστροφή μας θα

είναι πολύ πιο άνετη. Λατρεύω να περπατάω μετά την βροχή, με την μυρωδιά που αναδίνει το βρεμένο χώμα ...

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Να σας συστήσω, λοιπόν, την Ρόζα, φοιτήτρια της Φιλοσοφικής.

ΡΟΖΑ: Μεγάλη μου τιμή, που σας γνωρίζω κι από κοντά. Είμαι μια από τους πολυπληθείς αναγνώστες σας. Φανατική, μάλιστα. Και τώρα που βρίσκομαι μπροστά σας και σας αγγίζω ..., να ξέρετε πώς νιώθω.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: *(Πιάνοντας τα χέρια της Ρόζας)* Ωω ..., καλή μου, ποια αστέρια έκαναν τις τροχιές μας να συγκλίνουν και να πέσομε στον πλανήτη μας δίπλα ο ένας στον άλλο;

ΡΟΖΑ: Α, με κάνετε και κοκκινίζω.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Η Ρόζα θέλει να γίνει αρχαιολόγος.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Αλήθεια. Μα, είχα την εντύπωση πώς ασχολιόταν με την ποίηση. Έτσι, τουλάχιστον, μου έλεγες. Τι κρίμα, τα τρυφερά αυτά χεράκια να ταλαιπωρούνται με τα χώματα και τις πέτρες παλεύοντας με πινέλα, ξύστρες, μυστριά, φτυάρια, σκαλιστήρια και άλλα τέτοια σύνεργα που μεταχειρίζονται οι αρχαιολόγοι.

ΡΟΖΑ: Με συγκινεί η ιδέα, ξέρετε, να μπορώ να φέρνω στο φως πράγματα χαμένα, και, έτσι, να συμβάλλω κι εγώ, έστω κι ελάχιστα, με τις ταπεινές δυνάμεις μου, στην ανακάλυψη και την αποκάλυψη της πραγματικότητας.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Η πραγματικότητα! Ωραία. Πού υπάρχει αυτή;

ΡΟΖΑ: Τι, την αμφισβητείτε;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Αφήστε με εμένα τι πιστεύω.

ΡΟΖΑ: Μα τι λέτε τώρα; Πώς μπορώ να σας αγνοήσω; Η γνώμη σας για μένα είναι ό,τι πιο ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Να σας επαναλάβω, λοιπόν, την ερώτησή μου: πείτε μου, τι είναι η πραγματικότητα.

ΡΟΖΑ: Ό,τι βλέπομε γύρω μας.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Εγώ είμαι τυφλός, ξέρετε.

ΡΟΖΑ: Τυφλός;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Τι τυφλός. (Στην Ρόζα) Απλώς έχει επιδεινωθεί λίγο η κατάσταση της όρασής του.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Λίγο! Μακάρι να ήταν λίγο. (Στην Ρόζα) Μόνο περιφερειακά μπορώ να δω πλέον. Σχεδόν τίποτα. Αλλά, εν πάση περιπτώσει, ας υποθέσουμε εκείνο που κάποτε – δυστυχώς, προσεχώς– πρόκειται να μου συμβεί: να μην βλέπω καθόλου. Η πραγματικότητα, εν τοιαύτη περιπτώσει, για μένα, όπως και για κάθε άλλον τυφλό, δεν υπάρχει. Όπως δεν υπάρχει για κάποιον που δεν ακούει επίσης, που δεν έχει όσφρηση, που δεν έχει καθόλου αισθήσεις. Θέλω να πω, δηλαδή, η πραγματικότητα αποκτά υπόσταση χάρη σε μας, αφού οι αισθήσεις μας, από τις οποίες εξαρτάται η ύπαρξή της, είναι δικές μας, κομμάτι του εαυτού μας, που, αν νεκρωθεί αυτό, όπως στην περίπτωση μου η όρασή μου, η πραγματικότητα εξαφανίζεται κι αυτή. Εν ολίγοις, δεν υπάρχει έξω από μας, αντικειμενική, όπως την λένε, πραγματικότητα.

ΡΟΖΑ: Και τότε πώς μιλάμε για όλα αυτά τα πράγματα γύρω μας, και συμφωνούμε μάλιστα γι' αυτά;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ωραία, να δεχθούμε ότι όλα γύρω μας είναι φαντάσματα. Τι μας κάνει, όμως, να πιστεύουμε ότι είναι πραγματικά. Γιατί όλοι, ακόμη κι εσείς που θεωρείτε ότι δεν υπάρχουν στην πραγματικότητα όλα αυτά γύρω μας, εντούτοις αναφερόμαστε σε αυτά σαν να είναι πραγματικά.

ΡΟΖΑ: Και γιατί όλη αυτή η κωμωδία, δεν καταλαβαίνω.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Η γλώσσα. Η αιτία που μας κάνει να μιλάμε για τα πράγματα σαν να είναι πραγματικά είναι γλώσσα. Αυτή είναι ο δράστης όλης αυτής της κωμωδίας, όπως προσφυώς, οφείλω να πω, την χαρακτηρίσατε. Αν σας πω «ο Αντρέας», η ματιά σας θα στραφεί στον συνθέτη μας εκεί, ή μπορεί το μυαλό σας να πάει σε κάποιον άλλο που τον λένε «Αντρέα» και δεν βρίσκεται τώρα εδώ, ή, ενδεχομένως, να σκεφτείτε τον σκύλο σας που του δώσατε το όνομα αυτό. Πάντως, το όνομα «Αντρέας», κάθε φορά που το ακούμε, μας παραπέμπει κατ' ανάγκη κάπου, σε κάποιο ον. Το ίδιο και η λέξη «σκορπιός», που παραπέμπει σε έναν ορισμένο τύπο ερπετού, και η λέξη «πλατάνι», που παραπέμπει σε μια ορισμένη κατηγορία δέντρου, και η λέξη «καρδιά», που παραπέμπει στο όργανο ενός έμψυχου οργανισμού, και κάθε άλλη λέξη που παραπέμπει σε κάτι. Ολόκληρη η γλώσσα μάς υποχρεώνει να φανταζόμαστε έναν κόσμο απατηλό, που ποτέ δεν τον έχουμε αντιληφθεί πραγματικά. Η γλώσσα είναι σαν ένας καθρέφτης που μέσα του βλέπομε χιλιάδες είδωλα χωρίς να έχουμε δει ποτέ τα ίδια τα πράγματα που αντανακλώνται στον καθρέφτη. Υποθέτομε, απλώς, ότι αφού υπάρχουν είδωλα, θα πρέπει να υπάρχουν και τα πράγματα στα οποία αντιστοιχούν τα είδωλα, ότι αφού υπάρχουν οι λέξεις, θα πρέπει να υπάρχουν και τα πράγματα που δηλώνουν αυτές. Όσο υπάρχει η λέξη «θεός» και την μεταχειριζόμαστε, θα είμαστε υποχρεωμένοι να σκεφτόμαστε τον Θεό και να μιλάμε γι' αυτόν –ασχέτως αν άλλοι από μας πιστεύομε σε αυτόν κι άλλοι όχι. Όπως η λέξη «γοργόνα», που μας αναγκάζει να μιλάμε για κάποιο αλλόκοτο πλάσμα, ενώ είναι απολύτως εξακριβωμένο ότι δεν υπάρχει πουθενά στο περιβάλλον μας τέτοιο πλάσμα. Οι λέξεις έχουν μια διαβολεμένη μαγική δύναμη: να γεννάνε από το τίποτε τα πάντα.

ΡΟΖΑ: Θέλετε να πείτε, δηλαδή, ότι δεν υπάρχει τίποτε, ότι όλα τα πράγματα βρίσκονται μόνο μέσα στην γλώσσα;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Δηλαδή, μέσα στην φαντασία μας.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ακριβώς, μέσα στην φαντασία μας. Μη διστάζετε να το πείτε. Χειριζόμαστε ανύπαρκτα πράγματα, ανύπαρκτες γραμμές, ανύπαρκτες επιφάνειες, ανύπαρκτα σώματα, ανύπαρκτους διαιρετούς χρόνους και χώρους.

ΡΟΖΑ: Με την δημιουργία της γλώσσας, εννοείτε, δεν έκανε τίποτε άλλο ο άνθρωπος, τελικά, από το να φτιάξει έναν φανταστικό κόσμο. Απαράδεκτο!

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Αν κι εγώ, να σου πω την αλήθεια, Ρόζα, δεν θα το θεωρούσα απαράδεκτο. Γιατί, εμείς οι καλλιτέχνες το ίδιο δεν κάνουμε; Αν μαζεύαμε όλα τα έργα της τέχνης – μουσικές συνθέσεις, ζωγραφικούς πίνακες, γλυπτά, χορευτικές φιγούρες, μυθιστορήματα, δραματοουργίες ...– θα είχαμε μπροστά μας έναν κόσμο που ξεπήδησε μέσα από την φαντασία των καλλιτεχνών. Έτσι δεν είναι;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γι' αυτό και θα ήταν καθαρή κουταμάρα να σκεφτεί κανείς ότι ένα έργο τέχνης θα μπορούσε να το συναντήσει περπατώντας κάπου στον δρόμο, στην πόλη, στο δάσος, στην εξοχή, στην παραλία.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Θυμάμαι, που συζητούσαμε κάποια μέρα για την Μπλέ Συμφωνία μου, που μου 'λέγατε πόσο ανόητο είναι να προσπαθεί να την καταλάβει κάποιος ανακαλώντας στην σκέψη του εικόνες, παραστάσεις και εμπειρίες από την καθημερινή μας ζωή. Ένα έργο τέχνης δεν αντιγράφει τίποτε. Συμφωνώ!

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Η Μπλε Συμφωνία είναι δημιούργημα της φαντασίας σου, και σαν τέτοιο πρέπει να την αντιμετωπίζουμε –σαν κάτι που υπάρχει ξέχωρα από το τι συμβαίνει στην πραγματικότητα. Μια νησίδα μέσα στην ρευστή θάλασσα! Δυστυχώς, όμως, η γλώσσα τα ισοπεδώνει όλα. Μάς παραπλανά παρουσιάζοντάς μας τα πράγματα, στα οποία μας παραπέμπουν οι λέξεις, σαν πραγματικά. Κι αυτό, ξέρετε, γίνεται εδώ και πολλούς-πολλούς αιώνες. Παντού, όπου οι πανάρχαιοι λαοί έπλαθαν μια λέξη, πίστευαν ότι είχαν ανακαλύψει και κάτι, ένα καινούριο πράγμα. Πόσο διαφορετική, όμως, ήταν η κατάσταση. Νόμιζαν ότι άνοιγαν έναν νέο δρόμο μπροστά μας που μπορούσε να μας οδηγήσει σε ένα πράγμα πιο πέρα από μας και μαζί να πάμε τον εαυτό μας πιο μακριά από κει που ήμασταν, αλλά η αλήθεια είναι ότι έστηναν ένα εμπόδιο μπροστά μας. Πέτρινες λέξεις, που δεν παραπέμπουν πουθενά, πεθαμένες, που, σκοντάφτοντας πάνω τους, σπάμε το πόδι μας παρά σπάνε οι ίδιες οι λέξεις.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Η λύση, λοιπόν, Ρόζα, για σένα, θα ήταν να αφοσιωθείς στην τέχνη, στην ποίησή σου. Να ξέρεις, τουλάχιστον, ότι πασχίζεις για την δημιουργία ενός κόσμου που ανήκει στην φαντασία, και να γλιτώσεις, έτσι, από την πλάνη της γλώσσας ότι μας περιβάλλει δήθεν μια ανεξάρτητη από μας πραγματικότητα. (Στον συγγραφέα) Έτσι δεν είναι;

ΡΟΖΑ: (Στον συγγραφέα) Όχι τίποτε άλλο, να προστατέψω, όπως είπατε, και τα χεράκια μου που κινδυνεύουν από τις ανασκαφές.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: (Πιάνοντας τα χέρια της Ρόζας) Μου επιτρέπετε ... Αχ, τα χέρια σας –αυτά τα λεπτά, άσπιλα χέρια! Απαλά, πολύ απαλά, λες και δεν έχουν αγγίξει τίποτε από τα πράγματα που αφειδώς χρησιμοποιούμε στην ζωή για τις ποικίλες φτηνές και αναπόφευκτες ανάγκες μας. Νιώθω, έτσι κρατώντας τα, όλο τον πόνο και την ματαιότητα να γλιστρούν από πάνω μου και να με κατακλύζει απέραντη τρυφερότητα. Πόσες φορές ονειρεύτηκα δυο χέρια σαν κι αυτά, τα δικά σας, να σκύψω μέσα τους να κλάψω, δίχως να πω γιατί ούτε να ξέρω καν γιατί ... Μόνο να ξεχαστώ μέσα τους, να ταξιδέψω μαζί τους χωρίς να ξέρω που, κάπου μακριά πάντως, πολύ μακριά από τον μολυσμένο πλανήτη μας. Είμαι τόσο λυπημένος που σε λίγο δεν θα τα κρατάω πια μέσα στα δικά μου. Αλλά, πάλι, παρηγοριέμαι στην σκέψη ότι, όπως όλα, υπακούοντας στον κανόνα της αιώνιας επιστροφής, θα ξανασυμβούν, θα νιώσω ξανά κάποτε, αργά ή γρήγορα, το ανείπωτο άγγιγμά τους. Δεν χρειάζεται να μου το υποσχεθείτε. Θα ξανασυμβεί. Ήταν να γίνει μια φορά να πάρω στα χέρια μου τα χέρια σας. Ω, σας ευχαριστώ για την συγκυρία αυτή. Συγνώμη, που παρασύρθηκα ... Δεν το 'θελα ...

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Η Ρόζα, όπως σας είπα, γράφει εξαιρετικούς στίχους. Σπάνια ευαισθησία και αίσθηση του ρυθμού. Θα μπορούσε, μάλιστα, να μας διαβάσει η ίδια κάτι, αν θα ήθελε, βέβαια ...

ΡΟΖΑ: Ευχαρίστως, αλλά όχι τώρα. Την επόμενη φορά.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Κρίμα. Αυτό θα ήταν μια ανακούφιση.

ΡΟΖΑ: Μα πώς το λέτε αυτό. Μπορεί και να μην σας αρέσουν, να είναι βλακεία. Μην ακούτε τον Αντρέα, που είναι προκατειλημμένος υπέρ της αγαπημένης του.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Τον εμπιστεύομαι απόλυτα, να ξέρετε, όπως και την ποίηση, ασφαλώς, και την τέχνη, γενικώς. Ποιος άλλος, εκτός από την τέχνη, μπορεί να μας προστατεύσει από την αλήθεια;

ΡΟΖΑ: Από την αλήθεια; Γιατί;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γιατί αυτή είναι η αιτία που μας σπρώχνει να υποθέσουμε ότι υπάρχει η αντικειμενική πραγματικότητα γύρω μας.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Την οποίαν, όμως, εσείς αμφισβητήσατε.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Η θέληση για αλήθεια, ο πόθος μας να βρούμε πάση θυσία έναν τρόπο για να αποκτήσουμε την αλήθεια, μας υποχρεώνει να υποθέσουμε γύρω μας έναν αντικειμενικό κόσμο, που στην πραγματικότητα, όμως, δεν υπάρχει –είναι ένα φανταστικό δημιούργημα, επινόημα της γλώσσας.

ΡΟΖΑ: Μισό λεπτό, γιατί ... φαίνεται πως είμαι βλάκας, και δεν καταλαβαίνω.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Εσείς, ανόητη; Πώς είναι δυνατόν; Δεν θα πρέπει να εκφράστηκα εγώ καλά.

ΡΟΖΑ: Όχι, ειλικρινά, πείτε μου γιατί η θέληση για αλήθεια, που είπατε, μας αναγκάζει να υποθέσουμε ότι υπάρχει ένας αντικειμενικός κόσμος, που στην πραγματικότητα δεν υπάρχει.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Αν σας πω ότι είναι αλήθεια πώς ο ουρανός είναι γαλάζιος, θα συμφωνήσετε μαζί μου. Έτσι δεν είναι;

ΡΟΖΑ: Προφανώς.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γιατί;

ΡΟΖΑ: Μα, τι γιατί. Αν σηκώσουμε τα μάτια μας και κοιτάξουμε στον ουρανό, θα δούμε ότι είναι γαλάζιος.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Άρα, για να πούμε ότι κάτι είναι αλήθεια, χρειάζεται να υπάρχει έξω από μας κάτι που να είναι πραγματικό. Δεν είπαμε όμως ότι τίποτε από όλα γύρω μας, και φυσικά κι ο ουρανός, δεν υπάρχει στην πραγματικότητα; Οπότε, αν δεν υπάρχει ο ουρανός, δεν

μπορούμε να πούμε ότι ο ουρανός είναι γαλάζιος. «Ο ανύπαρκτος ουρανός είναι γαλάζιος»! Πώς σας φαίνεται; Αστείο, ε; Εν ολίγοις, δεν δικαιούμεθα να ισχυριστούμε ότι είναι αλήθεια πως ο ουρανός είναι γαλάζιος.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Αν κατάλαβα, υποθέτομε ότι ο ουρανός είναι γαλάζιος, μόνο και μόνο για να δικαιολογήσομε ότι είναι αλήθεια πως ο ουρανός είναι γαλάζιος, και όχι γιατί πραγματικά είναι ο ουρανός υπάρχει και είναι γαλάζιος.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ακριβώς. Υποθέτομε ότι κάτι είναι πραγματικό, για να δικαιολογήσομε ότι αυτό είναι αλήθεια, και όχι γιατί πραγματικά υπάρχει αυτό. Αλλιώς, αν λέγαμε ότι ο κόσμος γύρω μας δεν είναι πραγματικός, τότε κι η αλήθεια δεν θα υπήρχε.

ΡΟΖΑ: Μάλιστα ... Η προσπάθειά μας, λοιπόν, να δικαιολογήσομε την αλήθεια, η θέλησή μας για αλήθεια, όπως την είπατε προηγουμένως, μας παρασύρει να ζούμε μέσα σε μια γενική ψευδαισθηση, να νομίζομε, δηλαδή, ότι όλα όσα υπάρχουν γύρω μας υπάρχουν όπως λέμε ότι υπάρχουν, ενώ στην πραγματικότητα δεν υπάρχουν. Χμ, αστείο ...

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Τελικά, η αλήθεια δεν είναι παρά ένα είδος αναγκαίας πλάνης, ε;.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Που καλύπτεται, θα πρόσθετα, από μια αύρα ηθικής, η οποία μας την κάνει ακόμη πιο επικίνδυνη. Μας έχουν μάθει ότι κάποιος που λέει την αλήθεια είναι και ειλικρινής, είναι και τίμιος, είναι και γενναίος ... Έτσι, η αλήθεια τα κατάφερε να εξασφαλίσει τον σεβασμό των ανθρώπων. Ποιος τολμάει να αμφισβητήσει την αξία της αλήθειας και να στραφεί εναντίον της απόκτησής της. Η θέληση για αλήθεια, όμως, οφείλω να πω, είναι για τους στείρους ανθρώπους, για κείνους που βολεύονται να ζουν σε μια δεδομένη, τακτοποιημένη, διαρρυθμισμένη πραγματικότητα, χωρίς εκπλήξεις και ανατροπές, που το μόνο που έχουν να κάνουν είναι να συμφωνούν μαζί της, και δεν περνάει από το μυαλό τους η σκέψη ότι η πραγματικότητα αυτή θα μπορούσε να είναι μια απέραντη ψευδαισθηση ή, ακόμη κι αν το καταλάβαιναν, δεν έχουν το κουράγιο να αντιδράσουν. Θα θέλατε ποτέ να ανήκετε σ' αυτήν την συνομοταξία των στείρων συνανθρώπων μας, να είστε κι εσείς διαχειριστές της ψευδαισθησης του κόσμου; Όχι, όχι, σας παρακαλώ. Σας προτρέπω να αντισταθείτε, να πάψετε να είστε παθητικά υποχείρια της πλάνης, να εμπιστευθείτε τον εαυτό σας και να αλλάξετε τον κόσμο όπως εσείς θέλετε. Η θέληση για δύναμη μας δίνει το δικαίωμα αυτό.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Πώς, όμως, πώς μπορεί να αλλάξει κανείς τον κόσμο; Αρκεί η θέλησή του για δύναμη; Ο καθένας, νομίζω, θέλει να κυριαρχήσει, αλλά ... μπορεί;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Το λες εσύ αυτό; Εσύ που έχεις το πιο αποτελεσματικό όπλο στα χέρια σου, για να αλλάξεις ανά πάσα στιγμή τον κόσμο;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Εννοείτε την μουσική;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ναι. Η μουσική και, γενικά, η τέχνη έχει άλλο στόχο: όχι να μας μιλήσει για την αλήθεια, αλλά να μας προσφέρει την ομορφιά. Μας εμποδίζει, έτσι, να καταβαραθρωθούμε μέσα στην αλήθεια, που η δίψα μας για την απόκτησή είναι η καταστροφή μας. Δεν έχω μετανιώσει για τίποτε περισσότερο, πιστέψτε με, όσο που εγκατέλειψα την μουσική. Πώς να 'λεγα, όμως, στο σπίτι ότι ήθελα να γίνω μουσικός. Όλα εκείνα τα θηλυκά τέρατα –η μάνα μου, οι θειες μου, η αδελφή μου– θα με κατασπάραζαν. Φτάνει που τους είχα πει, όταν μπήκα στο πανεπιστήμιο, ότι δεν με ενδιέφερε η θεολογία και ότι αποφάσισα να σπουδάσω φιλολογία και φιλοσοφία. Ήθελαν να γίνω κληρικός. Έτσι εγώ θα είχα ένα σταθερό όχι ευκαταφρόνητο εισόδημα και αυτές, πέρα από την οικονομική υποστήριξη μου, θα είχαν σίγουρη και την φροντίδα μου για την σωτηρία της ψυχής των. Να, αν είχα ακούσει την φωνή της ψυχής μου, τώρα θα ήμουν ένας συνθέτης – ίσως όχι τόσο ταλαντούχος όσο εσύ– αλλά πάντως ένας συνθέτης. Να ανήκω κι εγώ στην τάξη των καλλιτεχνών, να είμαι ένας από κείνους που κάνουν τα πράγματα ωραία. Πόσο θα 'θελα να 'μουν ένας καλλιτέχνης, ένας μουσικός, ένας ποιητής ... της ζωής μου –και πρώτα-πρώτα στα πιο μικρά και καθημερινά πράγματα. Πόσο διαφορετικά θα ένιωθα την ζωή μου –τότε ...

ΡΟΖΑ: Με εκπλήσσετε! Και στο σχολείο και στο σπίτι αυτό που μας λέγανε πάντα ήταν να διαβάζουμε να γίνουμε επιστήμονες. Αυτό ήταν το συμφέρον το δικό μας και της κοινωνίας, καθώς, έτσι, με τις γνώσεις και τις αλήθειες που θα αποκτούσαμε, και χρήσιμοι θα 'μασταν στους άλλους, κι εμείς, από την πλευρά μας, θα μπορούσαμε να καταξιωθούμε κοινωνικά και οικονομικά. Η ζωγραφική, γιατί μου άρεσε, πρέπει να σας πω, να ζωγραφίζω όταν ήμουν μικρή, κι αργότερα η ποίηση, που άρχισα να ασχολούμαι, γέμιζαν την ψυχή μου και με έκαναν να περνάω ευχάριστα τον καιρό μου. Εντάξει, μου λέγανε, αν ήθελα να ασχοληθώ με αυτές, δεν χάθηκε ο κόσμος, αλλά πρωτίστως να φρόντιζα να σπουδάσω ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Κι εσείς, από ό,τι βλέπω, ακολουθήσατε την συμβουλή τους. Πράγματι, έχει παγιωθεί μέσα μας αυτό το παραμύθι, ότι πίσω από τον φαινομενικό κόσμο, πίσω από τα τρέχοντα και τα εφήμερα που όλοι μας αδιακρίτως ζούμε στον δημόδη βίο μας, υπάρχει

ένας άλλος κόσμος, ανώτερος και ευγενής, όπως τον προβάλλουν, που μπορούν να τον ανοίξουν οι επιστήμονες και να αποσπάσουν από εκεί αλήθειες, για να τις πουν μετά σε μας τους άλλους και να αρχίσουμε να τις παπαγαλίζουμε. Τι νομίζετε, όμως, ότι είναι αυτό που με τόσο σεβασμό λέμε «αλήθειες»; Ένας κινούμενος στρατός από μεταφορές, μετωνυμίες, ανθρωπομορφισμούς, με δυο λόγια ένα σύνολο από ανθρώπινες αναλογίες οι οποίες στολίστηκαν με ρητορείες, και μετά, ύστερα από μακρόχρονη χρήση, μάς φαίνονται σταθερές, κανονιστικές, υποχρεωτικές: οι αλήθειες είναι αυταπάτες, για τις οποίες έχουμε ξεχάσει πια ότι είναι αυταπάτες.

ΡΟΖΑ: Κι εσείς, τι προτείνετε, δηλαδή; Να περιοριστούμε στον φαινομενικό, όπως τον είπατε, κόσμο; Να ζούμε με τις αφελείς συνήθειες και τις χονδροειδείς πλάνες των απλών ανθρώπων. Αλήθεια, το πιστεύετε, ειλικρινά, ότι μας αξίζει μια τόσο φτωχή ζωή;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όχι, όχι. Και βέβαια όχι. Το πραγματικό, αυτό που στ' αλήθεια αξίζει δεν είναι διάσπαρτο γύρω μας ούτε μέσα μας κάπου βαθιά κρυμμένο. Είναι ανυπολόγιστα ψηλότερα από μας –όχι, όμως, σαν μια αλήθεια που υπάρχει κάπου ξεχασμένη περιμένοντας τους επιστήμονες και τους προφήτες που απέστειλε ο Θεός στην γη να μας την αποκαλύψουν. Είμαστε υποχρεωμένοι να το δημιουργήσουμε μόνοι μας. Οι φιλόσοφοι μας λένε ότι υπάρχει ο απατηλός κόσμος των φαινομένων από την μια πλευρά, και από την άλλη ο πραγματικός κόσμος της αλήθειας. Ε, λοιπόν, εγώ λέω ότι υπάρχει ο απατηλός κόσμος των φαινομένων και πέρα από αυτόν ο ουσιαστικός κόσμος της ομορφιάς που δημιουργεί η τέχνη, εσείς: οι μουσικοί, οι ποιητές, οι καλλιτέχνες. Μοιραία, αν θέλομε να γλιτώσουμε από την χυδαιότητα και την ασημαντότητα του απατηλού κόσμου των φαινομένων και να πάμε ψηλότερα, θα πρέπει να πάρουμε τον δρόμο της ομορφιάς. Αυτή είναι η μοίρα μας, το πεπρωμένο μας. Όσο περνάει ο καιρός, όλο και περισσότερο εξοικειώνομαι με την ιδέα αυτή του πεπρωμένου μας, μαθαίνω ότι είναι αναγκαίο μέσα στα πράγματα να το βλέπω σαν ωραίο. Έτσι, ανακαλύπτοντας την ομορφιά μέσα στα πράγματα, γίνομαι κι εγώ όπως οι καλλιτέχνες, που μας μιλάνε μέσα από τα έργα τους για την ομορφιά. Η αγάπη του πεπρωμένου μας, λοιπόν. Ας είναι αυτή από δω και πέρα η αγάπη μου –όπως και η δική σας, βέβαια, αν δεν έχετε αντίρρηση.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: (Στην Ρόζα) Μια και μιλάμε για ομορφιά, ψυχή μου, είναι μια ευτυχής συγκυρία να εκμεταλλευτούμε την αίσθηση του καλού γούστου που διαθέτεις.

ΡΟΖΑ: Πάλι να με πειράξεις θέλεις, κατεργαράκο μου. Πείτε του κι σεις, σας παρακαλώ ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όχι, ειλικρινά θα θέλαμε την βοήθειά σας. (Στον συνθέτη) Αν εννοείς, βέβαια, για το κουστόμι μου ...

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Προφανώς.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όπως ξέρετε, ασφαλώς, η 25η του επόμενου μήνα είναι μια μεγάλη μέρα για τον Αντρέα. Παρουσιάζεται η Μπλε Συμφωνία του. Είπα, λοιπόν, να ράψω ένα καινούριο κουστόμι για την μέρα της συναυλίας, την οποία θα παρακολουθήσετε κι εσείς, βέβαια. Θα ήθελα, μάλιστα, να σας συνόδεα το βράδυ εκείνο, αν δεν θα 'χατε αντίρρηση. Τι λέτε;

ΡΟΖΑ: Μα το ρωτάτε;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: (Στον Συνθέτη) Κι αν, βέβαια, δεν θα 'χες κι εσύ αντίρρηση.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ίσα-ίσα που σκόπευα, τώρα που γνωρίσατε την Ρόζα, να σας το προτείνω.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Το ζήτημα είναι τι χρώμα κουστόμι να ράψω. Δυστυχώς, δεν μπορούσαμε μόνοι μας να αποφασίσουμε.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ήταν, λοιπόν, ευκαιρία, σκεφτήκαμε, που 'ρχόμασταν να σε δούμε, να μας πεις την γνώμη σου.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Πρωτίστως, βέβαια, ήταν η έντονη επιθυμία μου να έλθομε για σας γνωρίσω. Μου μιλούσε με τόσο θερμά λόγια για σας πάντα ο Αντρέας ... Κι, όπως μπορώ να διαπιστώσω κι ο ίδιος τώρα, όχι αδίκως ... Μάλιστα, θα έλεγα ότι αξίζει να πει κανείς για σας πολύ περισσότερα ακόμη ...

ΡΟΖΑ: Ωραία, λοιπόν, έτσι όπως το σκέφτομαι εγώ, θα έλεγα ότι ένα σκούρο μπλε με μια λεπτή γκριζα ρίγα θα ήταν ...

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Μισό λεπτό. Να δούμε τα δείγματα.

ΡΟΖΑ: Α, εσείς ήρθατε οργανωμένοι.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ε, τι νομίζεις.

ΡΟΖΑ: *(Ψάχνοντας στο δειγματολόγιο)* Αυτό είναι καλό. Όπως επίσης κι αυτό. Κι αυτό δεν είναι καθόλου άσχημο. Αυτό πάλι ... Όχι, όχι. Ίσως αυτό. Τελικά, θα έλεγα ανάμεσα σ' αυτά τα τρία. Μμ;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ναι, αλλά εμείς πρέπει να ράψουμε ένα.

ΡΟΖΑ: Αυτό. *(Στον συγγραφέα)* Τι λέτε, εσείς;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: *(Περιεργαζόμενος το δείγμα με τη αφή του και προσπαθώντας να το δει)* Αυτό, ε; Αυτό το ...

ΡΟΖΑ: Μήπως να το δείτε καλύτερα στο φως;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όχι, όχι. Αυτό. Είναι πράγματι πολύ ωραίο. Αφού σας αρέσει ... Βέβαια το βράδυ εκείνο της συναυλίας θα είναι τόσος πολύς κόσμος γύρω και θα υπάρχουν τόσα ενδιαφέροντα πράγματα να δει κανείς ... Αλλά θα 'θελα, όποτε ..., αν ποτέ η ματιά σας πέσει πάνω μου να ...

ΡΟΖΑ: Να;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Να σας αρέσω.

ΡΟΖΑ: Μα είστε καταπληκτικός. Ό,τι κι αν φοράτε. Αλλά με το κουστούμι αυτό θα είστε υπέροχος.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Η βροχή έχει σταματήσει. Δεν την ακούω πια. Θα μπορούσαμε, αν θέλετε, να περπατήσουμε. Έχει πράγματι πολύ ωραίες γωνιές εδώ γύρω που θα έκαναν τον περίπατό μας ευχάριστο. Τι λέτε. Πάμε;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ναι, βέβαια. (Στην Ρόζα) Μπορώ, αν δεν γίνομαι φορτικός, να σας προτείνω να έλθετε μαζί μας παρακάτω. Και μετά σας φέρνομε πάλι πίσω για να συνεχίσουμε κατόπιν. Θα 'ταν μεγάλη ικανοποίηση για μένα, ή μάλλον αυτό που περισσότερο από οτιδήποτε άλλο θα ήθελα αυτή την στιγμή: να έρθετε μαζί μας.

ΡΟΖΑ: Μετά χαράς.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: (Στον συνθέτη) Κι αν, βέβαια, δεν θα 'χες κι εσύ αντίρρηση ...

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Παράλειψή μου. Και κακώς που δεν το πρότεινα πρώτος.

ΡΟΖΑ: Δεν κάνει πολύ κρύο, ε; Καλά είμαι ντυμένη, μμμ;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ναι, και πολύ ωραία.

ΡΟΖΑ: Ευχαριστώ. (Στον συνθέτη) Ορίστε την ομπρέλα.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Καλύτερα, δώστε την σε μένα. Την χρησιμοποιώ, ξέρετε, όταν δεν βρέχει, σαν μπαστούνι. Χρειάζεται, άλλωστε, να προετοιμάζομαι για τις σκοτεινές μέρες που με περιμένουν.

ΤΡΙΤΗ ΠΡΑΞΗ

(Ύστερα από αρκετούς μήνες στο σαλόνι πάλι του επαρχιακού σπιτιού, όπου ο Συγγραφέας, τυφλός πια, εμφανίζεται να έχει ξυπνήσει έντρομος σαν από εφιάλητη)

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Θ Θεός, πού είναι ο Θεός; Ψάχνω να βρω τον Θεό! Ψάχνω για τον Θεό! Μη γελάτε. Πάψτε να κοροϊδεύετε. Ωραία, θα σας πω εγώ, πού είναι ο Θεός. Λοιπόν, τον σκοτώσαμε –εσείς κι εγώ. Είμαστε όλοι δολοφόνοι του. Πώς μπορέσαμε να πιούμε όλη την θάλασσα; Και τα ποτάμια κι οι λίμνες, που θα την ξαναγέμιζαν, στέρεψαν. Απέραντη ξηρασία. Ούτε να κολυμπήσουμε να φύγουμε από τον ξερότοπο αυτόν εδώ έχομε καμιά ελπίδα τώρα που στέρεψε η θάλασσα. Ποιος μας έδωσε το σφουγγάρι να σβήσουμε όλο τον ορίζοντα; Προς τα πού να κινηθούμε; Η πυξίδα χωρίς τον ορίζοντα και τα τέσσερα σημεία του είναι άχρηστη πια. Νιώθω να στροβιλίζομε ακατάστατα και να πέφτομε από δω κι από κει χωρίς να ξέρομε πού βρισκόμαστε, σε ποιο σημείο του ορίζοντα. Γκρεμιζόμαστε συνεχώς. Πίσω, πλάγια, μπροστά –προς όλες τις μεριές. Πού είναι ο Θεός να μας τραβήξει ψηλά από τη ζάλη αυτή, και να μας σώσει. Άκου. Ο θόρυβος που κάνει το φτυάρι του νεκροθάφτη. Ποιου η σειρά να 'ρθε, άραγε; Άντρας ή γυναίκα; Παιδί ή μεγάλος; Αξιωματούχος ή απλός πολίτης; Πλούσιος ή πέννης; Μήπως ο Θεός; Σαν να μυρίζω την αποσύνθεσή του. Ω, θεέ μου, είναι δυνατόν να πεθαίνουν ποτέ οι θεοί; Αποσυντίθενται οι θεοί; Πώς, αφού δεν έχουν σώμα αυτοί. Κι όμως, είναι αλήθεια: ο Θεός πέθανε. Και τον σκοτώσαμε εμείς. Δεν έχομε ούτε νερό να ξεπλύνομε το ματωμένο μαχαίρι της συγνής δολοφονίας. Τι θα κάνομε τώρα χωρίς Θεό; Κάποιος από μας δεν θα πρέπει να αναλάβει τον ρόλο του Θεού; Πάντοτε η ανθρωπότης είχε έναν Θεό, για να εμποδίζει το κακό και να υπαγορεύει το καλό. Αλήθεια, δεν το πήρε κανείς είδηση ότι πέθανε ο Θεός. Φαίνεται έρχομαι νωρίς. Ακούω τα γεγονότα που κάποτε θα εξελιχθούν. Όλα χρειάζονται τον χρόνο τους μέχρι να κάνουν την εμφάνισή τους. Η αστραπή μέχρι να φτάσει στα μάτια μας, η βροντή ώσπου να την ακούσομε, το φως των αστεριών για να έλθει στην γη, το κουφάρι να διαλυθεί ... Η αποτρόπαια στιγμή του θανάτου του Θεού έχει έλθει –είναι βέβαιο. Απλώς δεν την έχουν πάρει είδηση. Εγώ, όμως, το ξέρω: ο θεός πέθανε, τον δολοφονήσαμε εμείς. Η μυρωδιά της αποσύνθεσής του πλανιέται στον αέρα. Την οσφραίνομαι. (Ακούγεται μια πένθιμη μουσική) Όχι, όχι, να σταματήσει η μουσική. Ποιος θα δώσει ανάπαυση στην ψυχή του Θεού. Αυτός που θα μπορούσε είναι ήδη νεκρός. Ο Θεός πέθανε. Τώρα πια οι εκκλησίες του δεν είναι οίκοι λατρείας του, αλλά τάφοι και μαυσωλεία του. Ας σταματήσει η μουσική, επιτέλους. Ας σταματήσει, δεν έχει κανένα νόημα πια ... Ας σταματήσει ... Ας σταματήσει ...

ΕΛΕΝΗ (Μπαίνοντας ανήσυχη) Τι συμβαίνει; Τι έπαθες;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ο Θεός πέθανε. Το άκουσες;

ΕΛΕΝΗ: Έλα, έλα κάθισε εδώ να ηρεμήσεις.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Δεν το 'μαθες ότι ο Θεός πέθανε;

ΕΛΕΝΗ: Ναι, βέβαια, το άκουσα. Ησύχασε, όμως τώρα.

(Μπαίνει ο συνθέτης)

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Τι έγινε;

ΕΛΕΝΗ: Τίποτα. Μια κρίση ... Ίσως λίγο έντονη αυτή την φορά.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ο Θεός είναι νεκρός! Δεν το ξέρετε; Εγώ το 'μαθα πριν ... Στάσου να δεις πριν από πόσα χρόνια ... Ήμουν πρωτοετής φοιτητής. Ήθελα να σας το γράψω το νέο αυτό στο σπίτι, αλλά φοβόμουνα –την μαμά, τις θείες, εσένα ... Εδώ, όταν σας έγραψα ότι παράτησα την θεολογία, σηκώσατε ολόκληρη επανάσταση –όχι να σας έλεγα και για τον θάνατο του Θεού. Σκέψου να ζούσε κι ο πατέρας. Αν κι εδώ που τα λέμε, σαν παπάς, αυτός θα 'χε κάθε δίκιο να διαμαρτύρεται ...

ΕΛΕΝΗ: Μείνε λίγο μαζί του μέχρι να πάω να του ετοιμάσω την ένεση.

(Φεύγει η Ελένη).

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Μη θυμώνετε μαζί μου. Δεν φταίω εγώ, που πέθανε ο Θεός. Εγώ απλώς το πληροφορήθηκα. Είδατε, όσο μπορούσα, το κράτησα κρυφό. Μη φοβάστε, όμως, και που πέθανε, δεν θα χαθεί τίποτα. Απλώς θα αλλάξουν τα πράγματα –όπως άλλωστε γινόταν και πριν.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Μα, πώς. Ο κόσμος δεν είναι δημιούργημα δικό του, δεν του ανήκει;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ε, και λοιπόν; Τον έφτιαξε, για να υπάρχει, και, όπως, βλέπεις, εξακολουθεί και υπάρχει.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ναι, αλλά μπορεί με την απερισκεψία μας εμείς να τον καταστρέψουμε. Όσο υπήρχε ο Θεός, αυτό ήταν μια εγγύηση για μας. Μας απέτρεπε από το κακό. Κι αν προς στιγμή ακολουθούσαμε το κακό, ο Θεός φρόντιζε να μας επαναφέρει στον δρόμο του καλού.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γιατί αυτή η προκατάληψη με το κακό. Χωρίς αυτό το γένος μας θα είχε γίνει μαλθακό, στείρο, σάπιο. Το κακό δεν μας αφήνει να ησυχάζομε. Πάντα μας σκανδαλίζει και μας σπρώχνει να ανατρέπομε και να ξεπερνάμε παλιά σύνορα, καθιερωμένες συνήθειες, παγιωμένες ευσέβειες. Το καλό είναι εκείνο που ζητάει την ειρήνη –να μην αλλάξει τίποτε. Η γη, όμως, κάποτε εξαντλείται, και χρειάζεται τότε να μπει το άροτρο του κακού να την οργώσει.

(Μπαίνει η Ελένη με την ένεση στο χέρι)

Καινούριο είναι πάντοτε το κακό, και παλιό είναι μόνο το καλό.

ΕΛΕΝΗ: *(στον συνθέτη)* Για κράτα τον, μην κουνηθεί και σπάσει η βελόνα, κι είναι έχομε άλλα μετά.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Όχι, όχι ... Όχι άλλη ένεση ... Δεν θέλω ... Σε παρακαλώ ...

(Αφού κάνει την ένεση, η Ελένη φεύγει για να πετάξει την σύριγγα)

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Θα δείτε που θα ηρεμήσετε τώρα. Μην φοβάστε ... Είμαι κοντά σας.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ναι ... Προς το παρόν, ναι. Όχι, όχι, ξέρω τι σου λέω. Κάθε δάσκαλος έχει έναν μόνο μαθητή, που στο τέλος δεν θα του σταθεί πιστός, γιατί είναι προορισμένος κι αυτός να γίνει δάσκαλος. Αλλιώς, αν ο μαθητής δεν γίνει δάσκαλος, ο δάσκαλος θα έχει αποτύχει. Κι εγώ δεν θα την άντεχα μια τέτοια αποτυχία.

(Μπαίνει η Ελένη)

ΕΛΕΝΗ: Κοιμήθηκε; Επιτέλους. Λέω να φωνάξομε έναν παπά.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Παπά;

ΕΛΕΝΗ: Η κατάσταση του όλο και χειροτερεύει. Σαν να μπήκε μέσα του ο σατανάς και να τον τρέλανε.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Μα τι λέτε, τώρα. Κι εγώ δεν συμμερίζομαι που λέει ότι ο Θεός πέθανε, όπως και άλλες απόψεις του. Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι θα τολμούσα ποτέ, αν μπορούσα, να έπαιρνα ένα σφουγγάρι να τις σβήσω από το μυαλό του.

ΕΛΕΝΗ: Ποιο μυαλό. Πιστεύεις εσύ ότι μπορεί να σκεφτεί αυτός ο άνθρωπος πια;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Μη ξεχνάτε ότι είναι ένας διάσημος συγγραφέας και ο κόσμος αγοράζει τα βιβλία του γι' αυτές του τις ιδέες ακριβώς, τις οποίες εσείς θεωρείτε τρέλες. Δεν έχετε, λοιπόν, παρά να απαγορεύσετε την κυκλοφορία των έργων του. Είστε η κληρονόμος των πνευματικών δικαιωμάτων του και με μια εντολή σας στον εκδότη ...

ΕΛΕΝΗ: Μα τι λες τώρα. Αυτά είναι τα μοναδικά μου έσοδα.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Σημαντικότερα, θα πρέπει να παραδεχθείτε.

ΕΛΕΝΗ: Τώρα θα σε βάλω και κριτή μου στα οικονομικά μου και την ζωή μου.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ποιος σας είπε ότι θα επιθυμούσα για τον εαυτό μου έναν τέτοιο ρόλο. Έχω χαράξει ήδη την πορεία μου, με την αμέριστη συμπαράσταση του αδελφού σας. Κι αν μένω ακόμη κοντά του και θα παραμείνω μέχρι να κληθεί από τον Κύριο να εγκαταλείψει τον

μάταιο αυτόν κόσμο είναι ακριβώς από ευγνωμοσύνη για την βοήθειά του, την εμπιστοσύνη που μου έδειξε και από σεβασμό προς το πνευματικό μεγαλείο και την ηθική ακεραιότητά του.

ΕΛΕΝΗ: Ηθική ακεραιότητα! Αυτός, ο κήρυκας της κατάλυσης κάθε ηθικής αξίας;

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Αυτά τα λένε οι επιπόλαιοι αναγνώστες του και οι ... εμπαιθείς. Ο αδελφός σας ποτέ δεν αμφισβήτησε ότι ο άνθρωπος είναι κατά βάση ένα ηθικό ον, πώς ό,τι κι αν κάνει, αυτό κρίνεται ηθικά. Εκείνο που αμφισβήτησε είναι ότι τα κριτήρια που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για να κρίνουν τις πράξεις των είναι σταθερά και αναλλοίωτα. Η ηθική, όπως τόσα και τόσα ζωντανά πράγματα που αλλάζουν με τον καιρό, μεταβάλλεται κι αυτή από εποχή σε εποχή. Έτσι, παλιά, την εποχή του Ομήρου επικρατούσε η ηθική του κυρίου, όπως την αποκάλεσε ο αδελφός σας, σύμφωνα με την οποία οι αξίες που καθόριζαν την ηθική συμπεριφορά των ανθρώπων ήταν η τόλμη, η υγεία, τα πλούτη, το πάθος, η δίψα για δύναμη. Αργότερα, όταν ήρθε ο χριστιανισμός κι επικράτησε στον κόσμο, η ηθική του κυρίου αντικαταστάθηκε από την ηθική του δούλου, σύμφωνα με την οποία οι άνθρωποι πρέπει να δείχνουν στους άλλους οίκτο, συμπάθεια, ανοχή, υπομονή, καρτερικότητα, ταπεινότητα, φιλευσπλαχνία.

ΕΛΕΝΗ: Μα, όταν λέει ότι ο Θεός πέθανε ... Τον άκουσες πώς φώναζε ... με τι πάθος, λες και τον σφάζανε ... τότε καταργούνται τα πάντα. Ο καθένας μπορεί να κάνει ό,τι θέλει. Και τώρα, βέβαια, εξακολουθούμε να κάνουμε το κακό, αλλά υπάρχει ένα όριο που φοβόμαστε να το ξεπεράσουμε, επειδή υπάρχει κάποιος εκεί ψηλά που μας ελέγχει.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Κι εγώ, μη νομίζετε, δεν συμφωνώ με τον αδελφός σας ότι ο Θεός δεν υπάρχει, ότι, όπως λέει ο ίδιος, ο Θεός είναι νεκρός. Επιτρέψτε μου, όμως, επειδή έχω εργαστεί πολύ στενά μαζί του τα τελευταία χρόνια πάνω στα κείμενά του και είμαι σε θέση να ξέρω, να σας πω ότι πουθενά δεν λέει ο αδελφός ότι ο θάνατος του Θεού θα επιφέρει και την κατάργηση της ηθικής. Ο άνθρωπος θα συνεχίζει και μετά τον θάνατο του Θεού να μιλάει για το καλό και να το επιδιώκει, για το κακό και να το αποφεύγει, για το σωστό και να το επικροτεί, για το άδικο και να το αποδοκιμάζει, για το άξιο και να το θαυμάζει, για το τιποτένιο και να το υποτιμά. Απλώς, μέχρι τώρα, όσο ζούσε ο Θεός, ήταν αυτός που μας καθόριζε τους κανόνες για το τι είναι καλό και τι είναι κακό, τι σωστό και τι άδικο, τι άξιο και τι ανάξιο. Τώρα, όμως, λέει ο αδελφός σας, που ο Θεός είναι νεκρός, τώρα θέλουμε να ζήσει ο υπεράνθρωπος. Η θέληση για δύναμη μέσα μας μάς ωθεί να υψωθούμε πάνω από τα ανθρώπινα όριά μας, να γίνουμε υπεράνθρωποι και να πάρουμε εμείς πια τον θρόνο του Θεού αποφασίζοντάς μόνοι μας από δω και πέρα για το καλό και το κακό, για το σωστό και το άδικο, για 'κείνο που αξίζει και 'κείνο που δεν αξίζει. Βλέπετε εσείς να καταργεί ο αδελφός σας την ηθική;

ΕΛΕΝΗ: Όχι, αλλά τρομάζω, φοβάμαι ...

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Κι εγώ. Ίσως γι' αυτό ν' αρνούμαι να δεχθώ τον θάνατο του Θεού. Όχι τόσο γιατί πιστεύω σ' αυτόν, όσο γιατί δεν ξέρω αν θα μπορούσα να αντέξω ολόκληρο το βάρος της ευθύνης για την ηθική, το οποίο τώρα μοιράζομαι με τον Θεό, αν δεν το έχει κιόλας επωμιστεί αυτός.

ΕΛΕΝΗ: Νομίζω ότι μπορούμε να πάμε να κοιμηθούμε. Ησύχασε, και υποθέτω ότι θα περάσει την νύχτα ήρεμα. Καληνύχτα.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Καληνύχτα. Α, μισό λεπτό, αν μου επιτρέπετε ... Το καταλαβαίνω ότι μπορεί να έχετε μαζί του παράπονα και πικρίες που δεν σας φέρθηκε, ίσως, όπως θα θέλατε, αλλά, αν μπορούσατε να δείχνατε λίγη κατανόηση και υπομονή μαζί του ... Ξέρω ότι είναι δύσκολο να περιποιείσαι έναν άνθρωπο τυφλό και με τόσα προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζει ο αδελφός σας, αλλά είναι τόσο σημαντικός που ...

ΕΛΕΝΗ: Τι, με είδες να κάνω τίποτε κακό; Και να τον καθαρίσω και να του μαγειρέψω και να τον ταΐσω και να του κάνω την ένεση. Τώρα αν καμιά φορά φωνάζω ... έχει και τα όριά της η ανθρώπινη αντοχή. Δεν έγινα ακόμη υπεράνθρωπος, που ήθελε ο ίδιος.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Όχι, όχι δεν λέω για την συμπεριφορά σας. Προς Θεού, και μπράβο σας για όσα κάνετε για τον αδελφό σας. Αυτό σας τιμά. Αλλά να, πώς να σας το πω ... δεν θέλω να με παρεξηγήσετε ... αλλά χρειάζεται κανείς αυτό που κάνει για τον άλλο να σκέφτεται και μέσα του χαρά και ανάταση που το κάνει. Είναι καλύτερα, θυμάμαι τον αδελφό σας που μου 'λεγε ότι είναι καλύτερα να κάνεις μια κακή πράξη παρά να κάνεις μια τιποτένια σκέψη.

ΕΛΕΝΗ: Ναι; Σοβαρά; Ε, λοιπόν, εγώ άμα γεράσω και δεν μπορώ, όπως ο αδελφούλης μου, να εξυπηρετήσω τον εαυτό μου παρακαλώ όποιον αναλάβει την φροντίδα μου να μου φέρεται καλά, ας μου κάνει όσα προσφέρω εγώ στον αδελφό μου, κι ας σκέφτεται ό,τι διάολο θέλει.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Α, μην το λέτε. Η κακή πράξη είναι όπως το απόστημα: σε τρώει, σε γδέρνει και κάποια στιγμή σπάει, κι αυτό είναι όλο. Μιλάει τίμια. Κοίτα, σου λέει, εγώ είμαι αρρώστια.

Κι εσύ μπορείς να λάβεις τα μέτρα σου να την αντιμετωπίσεις. Η τιποτένια σκέψη, όμως; Είναι σαν τον μύκητα: σέρνεται, μαζεύεται και δεν φαίνεται πουθενά. Μέχρι που σιγά-σιγά, ύπουλα, ολόκληρο το σώμα σαπίζει και μαραίνεται από τους μύκητες. Έπειτα, να σας πω κάτι ακόμη. Αν ο αδελφός σας νιώθει ευχαριστημένος με μας, που τον περιβάλλομε, και εισπράττει, πέρα από την αξιόλογη πράγματι φροντίδα σας, και την θετική ενάργεια της σκέψης μας, αυτό θα είναι καλό για την υγεία του, θα τον βοηθήσει να ζήσει ακόμη περισσότερο. Κι αυτό είναι κάτι από το οποίο θα μπορούσατε να επωφεληθείτε.

ΕΛΕΝΗ: Πώς, δηλαδή. Μίλα καθαρά.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ο αδελφός σας, το ξέρετε, είναι πια ένας αναγνωρισμένος διεθνώς συγγραφέας. Υπάρχουν φανατικοί αναγνώστες των έργων του, οι οποίοι, ασφαλώς, και θα ήθελαν να τον συναντήσουν από κοντά. Εγώ, ας πούμε, αν δεν τον ήξερα, θα επιθυμούσα διακαώς να τον δω ζωντανά, να του μιλήσω ... –έναντι, μάλιστα και κάποιου τιμήματος ...

ΤΕΤΑΡΤΗ ΠΡΑΞΗ

(Σε ένα δωμάτιο άδειο, με δυο πολυθρόνες μόνο. Η μια είναι κενή και στην άλλη, που βρίσκεται απέναντί της κάθεται ο συγγραφέας, τυφλός, με ημιπληγία)

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Έχει άλλον κανένα;

ΕΛΕΝΗ: Όχι. Ο Ολλανδός ήταν ο τελευταίος. Πάντως, θα πρέπει κάτι να κάνουμε. Δεν μπορούμε να εξυπηρετούμε τόσα άτομα καθημερινώς. Και όσο περνάει ο καιρός, και μαθαίνεται, όλο και περισσότεροι θα έρχονται να τον συναντούν. Σήμερα, ήρθαν 36. Τον είχαμε 6-7 ώρες να κάθεται να τον βλέπουν, να τους ακούει, να τον πιάνουν ... Ο γιατρός, μετά το τελευταίο εγκεφαλικό, συνέστησε ότι δεν πρέπει να κουράζεται. Υπάρχει και η υποψία μήπως ο εγκέφαλός του εκφυλιστεί τελικά. Ο πατέρας μου δεν πέθανε από εγκεφαλική νόσο; Κι ο αδελφός μου, λοιπόν, πού ξέρεις. Η κληρονομικότητα σε τέτοιες περιπτώσεις παίζει, από ό,τι λένε, σημαντικό ρόλο. Εμείς, βέβαια, θα πεις τον βάζομε και κάθεται στην πολυθρόνα και φροντίζομε να νιώθει όσο πιο άνετα γίνεται. Αλλά, άλλο είναι να κάθεται ήσυχος στο δωμάτιό του, κι άλλο εδώ να ακούει τον καθένα, να αναπνέει τα χνότα τους ... Άσε που μπορεί να κολλήσει και καμιά αρρώστια από όλους αυτούς που περνάνε από δω. Ξέρεις τι κουβαλάει ο καθένας τους; Να τους σταματήσεις πάλι δεν είναι λύση. Όχι τίποτε άλλο, αλλά, πέρα από το γεγονός ότι αφήνουν τον οβολό τους –κι αυτό είναι ένα σημαντικό έσοδο και για τον ίδιο να μπορώ να τον συντηρώ όπως του αξίζει αλλά και για μένα και τις υποχρεώσεις μου–, όλη αυτή η ιστορία συντηρεί τον μύθο γύρω από το πρόσωπό του και συντελεί στην αύξηση των πωλήσεων των βιβλίων του. Καλό θα ήταν, αν μπορούσαμε, να εκμεταλλευτούμε την τεχνολογία. Λέω, μήπως φτιάχναμε ένα βίντεο, να τον δείχνει σε διάφορες προσωπικές στιγμές: να ρεμβάζει δήθεν έξω το παράθυρο, να κάθεται στο πιάνο, να κρατάει κάποιο βιβλίο, να λέει κάνα-δυο λεξούλες ... Καταλαβαίνεις ... Να βάλομε έναν σκηνοθέτη να το επιμεληθεί και να το φτιάξει ωραίο. Να, να γράψεις εσύ το σενάριο ... Θα πρέπει, βέβαια, να βρούμε κι έναν χώρο να παίρνει καμιά πενηνταριά άτομα ... Ίσως αν νοικιάζαμε το μαγαζί στο Ισόγειο. Μήπως φέρναμε και τον ίδιο στην διάρκεια της προβολής, να τον βλέπουν και ζωντανά. Αυτό δεν θα του ήταν ιδιαίτερα κουραστικό. Πόσο θα διαρκούσε το βίντεο; Κανένα δεκάλεπτο; Δεκαπέντε λεπτά; Όχι παραπάνω, πάντως. Τέλος πάντων, πρέπει να δούμε τι μπορούμε να γίνει. Δεν τον παίρνεις στο δωμάτιό του, να ξαπλώσει μέχρι να του ετοιμάσω να φάει;

(Φεύγει η Ελένη. Αποχωρώντας σπρώχνει προς το κέντρο μια αναπηρική πολυθρόνα)

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Όλα καλά; ... Μμ; Πώς αισθάνεσαι. Να σου πω κάτι να χαρείς; Σήμερα, τώρα το απόγευμα, με ειδοποίησαν ότι περιλήφθηκε στο πρόγραμμα της Λυρικής η όπερά μου Η πανουργία του έρωτα. Ένα κομμάτι ζωής. Κανένας δεν το ξέρει. Μόνο εσύ κι εγώ. Θυμάσαι, είχα αρχίσει να την γράφω πριν από τρία χρόνια. Μου 'πες να τροποποιήσω τον Πρόλογο. Να μην απευθύνεται ο απατημένος εραστής στο κοινό και να μην υπαινίσσεται τι πρόκειται να ακολουθήσει. Ο αιφνιδιασμός, επέμενες, ότι θα έπρεπε να είναι το κυρίαρχο στοιχείο της. Όπως πάντα, ακολούθησα τις υποδείξεις σου. Πόσο θα 'θελα να μπορούσες να την παρακολουθήσεις όταν παρουσιαστεί. Μ' ακούς; Μ' ακούς; Πες μου κάτι. Μην τα παρατάς. Τι είναι η ζωή. Θυμάσαι τι μου 'λεγες; Να 'σαι σκληρός και ανελέητος σε καθετί που γερνάει κι αδυνατίζει μέσα σου. Έλα, λοιπόν, ζεις! Μην το βάζεις κάτω. Προσπάθησε. Μαζί. Είμαι δίπλα σου, όπως πάντα. Μα γιατί είσαι έτσι; Σου χτυπάω και δεν μου απαντάς, σκοτεινέ μου άγγελε; Λες και δεν βρίσκεσαι μέσα στο σώμα σου πια, σαν να 'χεις φύγει, να φυγάδευσες τον καλύτερο εαυτό του στα έργα σου και τώρα βλέποντας το σώμα σου να ραγίζει σιγά-σιγά και να διαλύεται νιώθεις μια σχεδόν μοχθηρή χαρά. Σαν να βλέπεις από μια γωνιά να καταπονούμαι να διαρρήξω το χρηματοκιβώτιό σου μπας και αρπάξω κάτι από μέσα σου, κι εσύ να αδιαφορείς ξέροντας ότι είναι άδειο, μια κι έχεις φροντίσει να μεταφέρεις όλους τους θησαυρούς σου από μέσα σου αλλού. Είμαι μόνος, όσο δεν μ' ακούς και δεν μου μιλάς. Δεν πα να λες εσύ ότι η μοναξιά δεν μας βασανίζει, αλλά μας ωριμάζει. Εγώ ξέρω πόσο υποφέρω χωρίς εσένα. Έλα, έλα να σε πάω στο δωμάτιό σου ... Τι, θες κάτι; Πες μου. Θέλεις κάτι να μου πεις; Έλα, προσπάθησε ... Κουράγιο, ψυχή μου. Πες το ... σε μένα ... Τι; ...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ρόζα.

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Ρόζα;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ:

ΣΥΝΘΕΤΗΣ: Καλά είναι η Ρόζα. Ρωτάει πότε θα πάμε σπίτι της.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Κάποιος με ... κλείδωσε ... μέσα μου. Και πέταξε μετά ... το κλειδί ...

ΤΕΛΟΣ